AP bescherming in een digitale wereld

Staat van de gegevensbescherming bij de Belastingdienst

De ontwikkeling in de bescherming van persoonsgegevens sinds 2024

11 november 2026

Inhoud

Voorwoord 4

Managementsamenvatting 5
- Conclusies over naleving 5
- Conclusies over slagkracht 6
- Context 6
- Algehele conclusie 7

Totaaloverzicht scores 9

1. Hoe heeft de AP gemeten? 11
- Indicatoren om de voortgang te meten 11
- Periode van de meting 12

2. Zorgdragen voor duurzame naleving: de privacyorganisatie 13
- Waar gaat het om? 13
- Toelichting score naleving 13
- Toelichting score slagkracht 14

3. Meldplicht datalekken: waarschuwen en schade beperken 15
- Waar gaat het om? 15
- Toelichting score naleving 15

4. Weten wat je in huis hebt: het verwerkingsregister 17
- Waar gaat het om? 17
- Toelichting score naleving 17
- Toelichting score slagkracht 18

5. Datakluis: voorkom te lang bewaren persoonsgegevens 19
- Waar gaat het om? 19
- Toelicht score naleving 19
- Toelichting score slagkracht 20

6. Meer vertrouwen: tijdige en correcte afhandeling inzageverzoeken 21
- Waar gaat het om? 21
- Toelichting score naleving 21
- Toelichting score slagkracht 22

7. Hoge risico's: DPIA opstellen 23
- Waar gaat het om? 23
- Toelichting score naleving 23

8. Selectie-instrumenten: waarborgen tegen discriminatie 24
Waar gaat het om? 24
Toelichting score naleving 24
Toelichting score slagkracht 25

9. Menselijke tussenkomst: de beslissing van een computer controleren 26
Waar gaat het om? 26
Toelichting score naleving 26
Toelichting score slagkracht 26

10. Geen BSN bij betalingen: voorzichtig omgaan met wettelijk identificatienummer 28
Waar gaat het om? 28
Toelichting score naleving 29
Toelichting score slagkracht 29

11. Noodzakelijke beveiliging: logging en controle hierop 30
Waar gaat het om? 30
Toelichting score naleving 30
Toelichting score slagkracht 31

12. Lokaal ontwikkelde IT-applicaties: voldoen aan de kaders, of stoppen 32
Waar gaat het om? 32
Toelichting score naleving 32
Toelichting score slagkracht 33

13. Onrechtmatige systemen: stopzetten KTA en Informatiesjabloon 34
Waar gaat het om? 34
Toelichting score naleving 34
Toelichting score slagkracht 35

14. Bevindingen lopende projecten 36
Gegevensdeling: alleen met een grondslag en niet meer dan nodig 36
Persoonsgegevens over nationaliteit en afkomst: acties tegen institutioneel racisme 36
Cultuur en gedrag: handelingsverlegenheid ombuigen en problemen boven tafel krijgen 37

Bijlage 1: Toelichting op de meting 39
Naleving 39
Slagkracht 40

Bijlage 2: Lijst van afkortingen 41

Voorwoord

De Belastingdienst beschermt persoonsgegevens nog steeds niet goed genoeg. Dat is de teleurstellende conclusie van deze rapportage. Uit jaarlijks onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) blijkt dat de Belastingdienst zich op diverse terreinen niet (voldoende) houdt aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), ook al is het inmiddels ruim acht jaar geleden dat de AVG van toepassing werd.

De Belastingdienst kreeg in de periode 2019-2022 bovengemiddeld veel sancties van de AP, meer dan welke andere overheidsorganisatie ook. Toch bleef duurzame verbetering uit. Daarom intensiveerden wij het toezicht op de Belastingdienst in 2024. De Belastingdienst erkende dat deze stap nodig was om het beter te gaan doen.

We zien nu dat het geïntensiveerde toezicht vruchten begint af te werpen. De Belastingdienst is op de meeste terreinen daadkrachtig bezig om de noodzakelijke verbeteringen door te voeren. We zien ook duidelijk dat de ambtelijke en bestuurlijke top hierop sturen. Daarover zijn we als AP positief. Toch is op te veel belangrijke terreinen de naleving van de privacywetgeving nog niet op orde en gaat verbetering langzaam. Een extra impuls is nodig. De Belastingdienst moet hierbij voorrang geven aan die terreinen waar de risico's voor burgers het grootst zijn. Het risico op discriminatie weegt daarbij zwaar.

De Belastingdienst verwijst vaak naar de IT als oorzaak van het trage oplossen van de problemen. Door de verouderde IT-systemen zou het moeilijk zijn om de noodzakelijke verbeteringen snel door te voeren.

Het belang van gegevensbescherming concurreert dan met beleidswensen van onder meer het kabinet en de Tweede Kamer.

De AP begrijpt dat veel gevraagd wordt van de Belastingdienst. Ook erkennen we dat de oplossing niet eenvoudig is. Maar wij zijn van oordeel dat in de belangenafweging de bescherming van persoonsgegevens zwaarder moet meewegen. Zeker omdat er naast gegevensbescherming andere grondrechten in het geding zijn, zoals het recht op non-discriminatie. Daarom moet er mogelijk extra geïnvesteerd worden in de IT bij de Belastingdienst, zodat die zowel de beleidswensen als de noodzakelijke verbeteringen kan realiseren.

De AP merkt tot slot op dat het belangrijk is dat de Belastingdienst uit intrinsieke motivatie de grondrechten beschermt. Niet de letter, maar de geest van de wet moet centraal staan. We zien op onderdelen nog een te instrumentele aanpak. We roepen de Belastingdienst daarom op om dit mee te nemen bij het uitvoeren van de plannen voor verdere verbetering.

Het is belangrijk dat alle medewerkers van de Belastingdienst zich realiseren dat ze werken met zeer gevoelige gegevens van vrijwel iedere Nederlander. En daarnaar handelen. Dan pas ligt een structurele verbetering in het verschiet. En dat is ook noodzakelijk voor het vertrouwen van burgers in het werk van de Belastingdienst.

Katja Mur
Bestuurslid AP

Managementsamenvatting

De AP heeft het toezicht op de Belastingdienst sinds 2024 geïntensiveerd. Periodiek maakt de AP de balans op in de *Staat van de gegevensbescherming Belastingdienst*, waarvan dit de eerste editie is. Deze rapportage laat zien op welke punten de naleving van de privacywetgeving bij de Belastingdienst op orde is en waar nog verbetering noodzakelijk is. Ook wordt duidelijk in hoeverre de Belastingdienst slagkracht toont om de problemen aan te pakken.

De AP maakt de balans op aan de hand van twaalf deelonderwerpen. Uit de inhoudsopgave van deze rapportage blijkt om welke onderwerpen het gaat.

Bij de toets op *naleving* gaat het om de vraag of de Belastingdienst de verplichtingen uit de AVG en de Wet politiegegevens (Wpg) nakomt. De AP neemt bij deze toets ook mee of de Belastingdienst genoeg voorzieningen heeft getroffen om de naleving duurzaam te garanderen. Als dat niet zo is, oordeelt de AP negatief over de naleving. Het is immers van belang om de verbeteringen voor lange tijd vast te houden. De AVG verplicht organisaties niet alleen om passende en effectieve maatregelen te nemen, maar ook om die maatregelen te evalueren en waar nodig te actualiseren.[1]

Bij *slagkracht* gaat het om de vraag in hoeverre de Belastingdienst snel, krachtig en met resultaat optreedt. De AP gaat daarbij na of er concrete plannen zijn en of de Belastingdienst acties in gang zet om de benodigde verbeteringen door te voeren. Daarbij weegt ook mee in hoeverre de oplossing in zicht is.

Conclusies over naleving

De AP concludeert dat de naleving op te veel punten nog tekortschiet. Op diverse terreinen voldoet de Belastingdienst niet aan de eisen. Daardoor zijn de grondrechten van burgers en ondernemers in het geding. De Belastingdienst moet in ieder geval:

- Geautomatiseerde selectiecriteria onderbouwen om discriminerende verwerkingen te voorkomen.
- Kunnen aantonen, waar de wet dat vraagt, dat sprake is van betekenisvolle menselijke tussenkomst bij algoritmische besluiten. Dat kan de Belastingdienst op dit moment nog niet.
- Maatregelen treffen om persoonsgegevens goed te beveiligen, waaronder logging en controle hierop.
- Persoonsgegevens op tijd verwijderen volgens de daarvoor geldende bewaartermijnen. Ook als persoonsgegevens zijn opgenomen in afgeschermde omgevingen, zoals de datakluis.
- De interne privacyorganisatie beter laten functioneren, zodat van binnenuit effectief en voortvarend gewerkt kan worden aan het duurzaam verbeteren van de naleving van de AVG en Wpg.
- De applicaties KTA en Informatiesjabloon uitfaseren, omdat de verwerking van persoonsgegevens met deze systemen niet voldoet aan de wet- en regelgeving. Dat is onder meer zo omdat te veel medewerkers van de Belastingdienst onnodig toegang hebben tot persoonsgegevens.
- Lokaal ontwikkelde applicaties terugdringen waarvan onduidelijk is in hoeverre ze voldoen aan de wet- en regelgeving.
- Stoppen met het verwerken van het BSN in betalingskenmerken en vorderingsnummers.
- Inzageverzoeken van burgers op tijd en goed afhandelen.
- Zorgen voor een volledig en kwalitatief toereikend verwerkingsregister.

Het feit dat de naleving op zoveel punten nog niet op orde is, is een ernstige constatering. Het gaat hier immers om een van de grootste verwerkers van persoonsgegevens van Nederland.

[1] Artikel 24, lid 1, van de AVG.

De Belastingdienst voldoet nu wel aan de wet- en regelgeving voor het melden van datalekken en voor het uitvoeren van DPIA's (privacytoetsen). Voor DPIA's is dat een positieve ontwikkeling ten opzichte van 2025.

Ook op enkele andere punten is verbetering zichtbaar: geautomatiseerde risicoselectie, lokaal ontwikkelde applicaties en KTA/Informatiesjabloon. Alleen hebben deze verbeteringen nu nog niet geleid tot een positief oordeel over de naleving.

Conclusies over slagkracht

De AP concludeert dat een grote groep medewerkers van de Belastingdienst hard werkt om de tekorten op te pakken. Dit heeft zich echter op veel terreinen nog niet omgezet in naleving van de AVG en Wpg. Op twee terreinen zijn er naar verwachting binnen een redelijke termijn wel positieve resultaten te verwachten:

- Het BSN wordt volgens planning eind 2026 niet meer opgenomen in het betalingskenmerk voor burgers.
- Er zijn plannen ontwikkeld om de applicaties Informatiesjabloon en KTA in 2027 respectievelijk 2028 uit te zetten en te vervangen door applicaties die voldoen aan de regels.

Ook op andere terreinen is de Belastingdienst hard aan het werk, maar is nog onduidelijk wanneer resultaat bereikt zal worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de aantoonbaar rechtmatige onderbouwing van selectie-algoritmes (selectie-instrumenten). Na interventie van de AP toetst de Belastingdienst in 2026 en 2027 de selectie-instrumenten. Daaruit moet blijken of de selectie-instrumenten AVG-compliant zijn en voldoende waarborgen bevatten tegen discriminerende verwerkingen.

De Belastingdienst heeft daarentegen nog nauwelijks stappen voorwaarts gezet bij de controle op logging. In januari 2026 stuurde de AP hierover een brief met kritische bevindingen en conclusies, maar dit heeft nog niet tot concrete verbeteringen geleid. De beveiliging van de persoonsgegevens van belastingplichtigen is daarmee nog steeds niet goed geregeld. Een concreet plan waarin staat hoe en wanneer de Belastingdienst dit probleem gaat oplossen, is nog niet vastgesteld. Daardoor bestaat nog steeds het risico dat onbevoegd gebruik wordt gemaakt van persoonsgegevens. Ook het risico op ondermijning blijft hierdoor aanwezig.

Context

De Belastingdienst moet noodzakelijke stappen zetten om persoonsgegevens duurzaam beter te beschermen. De AP realiseert zich dat dit niet de enige opgave is voor de Belastingdienst. Zo moet de Belastingdienst ook zorgen voor digitale autonomie, de IT moderniseren en beleidswensen vanuit het kabinet en de Tweede Kamer implementeren.

De Tweede Kamer wil dat de overheid steeds meer digitaal autonoom gaat werken, omdat het gevaarlijk is om te zeer afhankelijk te zijn van een beperkt aantal IT-leveranciers. De Belastingdienst heeft daarop uitgesproken koploper te willen zijn in digitale autonomie.[2] In oktober 2026 heeft de Belastingdienst daarom bijvoorbeeld besloten om de overstap naar Microsoft 365 te stoppen. In plaats daarvan heeft de Belastingdienst gekozen voor een *on-premises* (lokale) oplossing in combinatie met *open source*.[3]

Door het beleid gericht op digitale autonomie gaat de invoering van het nieuwe systeem voor de omzetbelasting langer duren. Daardoor duurt het ook langer voordat de Belastingdienst kan stoppen met het gebruik van het BSN in vorderingsnummers, zoals de AP heeft geëist. Toch ondersteunt de AP het streven naar digitale autonomie, omdat dit ook helpt om persoonsgegevens beter te beschermen. Het in eigen beheer nemen van kritieke verwerkingsprocessen verkleint bijvoorbeeld het risico dat persoonsgegevens tijdelijk niet beschikbaar zijn.[4]

De Belastingdienst wijst er regelmatig op dat de verouderde IT-systemen het moeilijk maken om de door de AP geconstateerde problemen snel op te lossen. Het doorvoeren van de noodzakelijke verbeteringen zou daardoor traag gaan. Datzelfde geldt voor de complexiteit van keten- en lijnsturing bij de Belastingdienst.

---

2 *Kamerstukken II* 2025/26, 31 066, nr. 1543: Belastingdienst | Tweede Kamer der Staten-Generaal.

3 *Kamerstukken II* 2026/27, 2026D48732: Toekomstbestendigheid Belastingdienst | Tweede Kamer der Staten-Generaal.

4 Zie ook: *DNB*, *AFM*, *AP*, *ACM*, *RDI*. De route naar digitale autonomie, meer grip op digitale afhankelijkheden. Juli 2026. Hierin wordt aangegeven dat de overheid een belangrijke rol kan spelen door als launching customer op te treden voor Europese digitale diensten gebaseerd op open standaarden en door samen te werken en vraag te bundelen.

De AP erkent dat de Belastingdienst niet alle problemen tegelijk kan oplossen, zeker niet omdat daarvoor vaak ook aanpassing van de IT-systemen nodig is. Het is daarom belangrijk om prioriteiten te stellen. De AP kiest ervoor om de meeste nadruk te leggen op de problemen en overtredingen met de grootste risico's voor burgers. Dat zijn geautomatiseerde selectie, controle op de logging en lokaal ontwikkelde applicaties. Ook verbeteringen in de interne privacyorganisatie van de Belastingdienst acht de AP essentieel. De AP kan een stap terug doen in het toezicht als de privacyorganisatie in staat is om naleving van de AVG en Wpg te bevorderen en te controleren en waar nodig verbeteringen af te dwingen. Daarvoor moet de privacyorganisatie optimaal zijn ingericht.

Algehele conclusie

Hoewel de AP ziet dat de wil er is om te verbeteren, constateert de AP ook dat de verbeteringen langzaam gaan. De AP roept de Belastingdienst daarom op om prioriteiten te stellen. De problemen met de grootste risico's voor belastingplichtigen horen hierbij voorrang te krijgen. Dit is noodzakelijk om de persoonsgegevens van miljoenen burgers en ondernemers duurzaam te beschermen.

De Belastingdienst moet vervolgens de doorgevoerde verbeteringen in stand houden en voorkomen dat projecten verzanden en stranden. Verbeteringen moeten worden ingebed in de reguliere organisatie. De Belastingdienst moet zich hiervoor nog meer focussen op opgavegericht en over de ketens heen werken, om uiteindelijk duurzame verbetering te realiseren.

De AP volgt de ontwikkelingen ook de komende jaren nauwgezet. In januari 2028 publiceert de AP opnieuw over de staat van de gegevensbescherming bij de Belastingdienst. De AP hoopt dat de Belastingdienst dan zichtbaar grote verbeteringen heeft doorgevoerd, zodat de AP positievere conclusies kan trekken. Het geïntensiveerd toezicht loopt vooralsnog tot medio 2029. Als de Belastingdienst de verbeteringen niet op tijd doorvoert, kan de AP het geïntensiveerd toezicht verlengen.

Cultuur en gedrag

Binnen de verschillende onderzoeken die de AP uitvoert bij de Belastingdienst, komen regelmatig knelpunten naar voren die te maken hebben met (organisatie)cultuur en gedrag. De AP observeert in het algemeen dat er binnen de Belastingdienst niet altijd een eenduidige visie lijkt te bestaan op wat er nodig is om persoonsgegevens beter te beschermen. Medewerkers kijken met hun eigen bril naar privacy-vraagstukken. Zo kan het voorkomen dat accountants, juristen, technici en ethici samen ergens aan moeten werken, zonder dat er een duidelijk gedeelde visie is op het probleem en de weg naar de oplossing. Sommigen streven naar een 10. Anderen behandelen privacybescherming meer als een droog afvinklijstje. Of leggen de nadruk op (technische) beperkingen of onmogelijkheden.

Onderzoek van de Inspectie belastingen, toeslagen en douane (IBTD) sluit aan bij de observaties van de AP over organisatiecultuur en gedrag.[5]
Volgens de IBTD was er bij het herinrichten van het Programma Fiscale Meldingen en Informatiestromen (PFMI) grote versnippering tussen de verschillende betrokken directies en medewerkers in de mate van betrokkenheid, kennis over de (privacy)organisatie, rolopvattingen, het ervaren van risico's en denk-beelden over een gewenste aanpak en (rol)invulling in het traject. De betrokken medewerkers bij de herinrichting van PFMI hadden uiteenlopende denkbeelden, die door kortstondige en gefragmen-teerde samenwerking ook niet goed bij elkaar gebracht werden.

Initiatieven die gegevensbescherming moeten bevorderen, komen hierdoor moeilijk van de grond of verzanden. Dit gebeurde bijvoorbeeld bij de inrichting van het verwerkingsregister. Hierbij is meermalen geprobeerd om een verwerkingsregister op te stellen.[6] Soms ontstaan er bottom-upinitiatieven die langs elkaar heen werken.[7] Aan de andere kant wordt er ook vaak ad hoc en reactief gehandeld na incidenten, waarbij snelle oplossingen worden verkozen boven duurzame. Een belangrijk voorbeeld is de datakluis. Hoewel het begrijpelijk is dat gegevens en bestanden als tijdelijke maatregel binnen een afgeschermde omgeving werden geplaatst, is het zorgwekkend dat er daarna jarenlang geen opvolging is geweest om de gegevens op de goede manier te verwijderen of archiveren.

Om persoonsgegevens beter te beschermen, is het van belang dat de Belastingdienst werkt aan duurzame oplossingen. Zoals bij de verbetering van de geauto-matiseerde risicoselectie en het beëindigen van het verwerken van het BSN in het vorderingsnummer. Hiervoor is het nodig een duidelijke, overkoepelende visie op privacy en gegevensbescherming te ontwikkelen en presenteren en die breed onder de aandacht te brengen van alle medewerkers. Dit kan ervoor zorgen dat er bij (kortstondige) samenwerking meer ruimte komt voor een gedeeld begrip van problemen en oplossingen. Hierbij kan het helpen om privacy en gegevensbescherming te koppelen aan grondrechten en fundamentele waarden, zoals non-discriminatie, rechtsstatelijkheid en ambtelijk vakmanschap, en de missie van de Belastingdienst om burgers en bedrijven centraal te stellen.

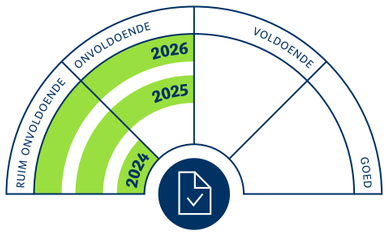
5 Zie het rapport van de IBTD: De fraudeaanpak en privacy puzzel: hoe de Belastingdienst het oppakken van meldingen van mogelijke fraude kan vlottrekken | Inspectie belastingen, toeslagen en douane.

6 Uiteindelijk verloopt het huidige project overigens voortvarend.

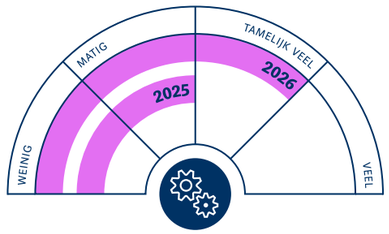
7 Zie: Brief Belastingdienst beleidskaders (geautomatiseerde) selectie-instrumenten (10 november 2025).

Totaaloverzicht scores

Zorgdragen voor duurzame naleving: de privacyorganisatie

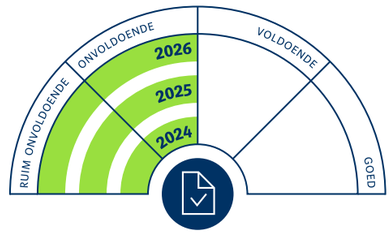

Naleving

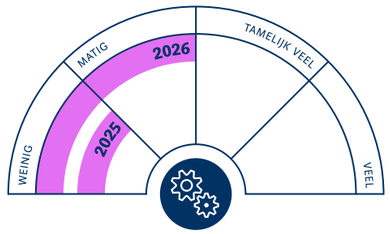

Slagkracht

Datakluis: voorkom te lang bewaren persoonsgegevens

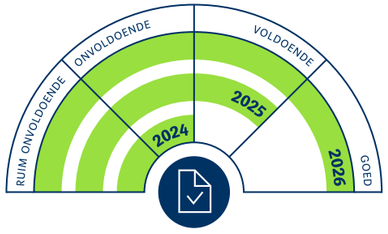

Naleving

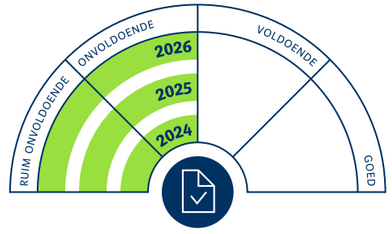

Slagkracht

Meldplicht datalekken: waarschuwen en schade beperken

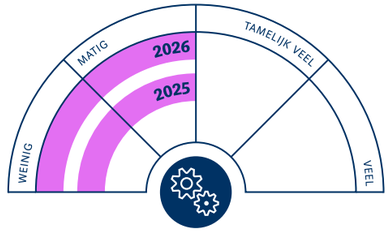

Naleving

Meer vertrouwen: tijdige en correcte afhandeling inzageverzoeken

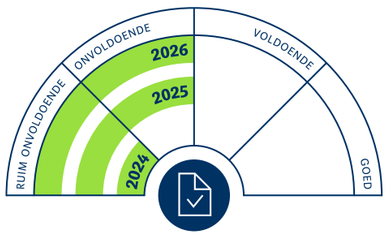

Naleving

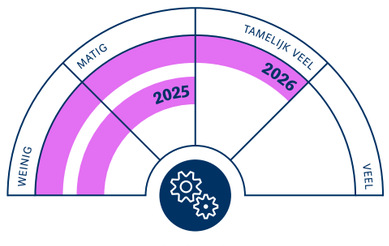

Slagkracht

Weten wat je in huis hebt: het verwerkingsregister

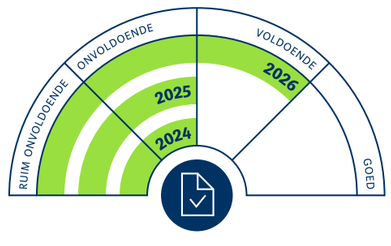

Naleving

Slagkracht

Hoge risico's: DPIA opstellen

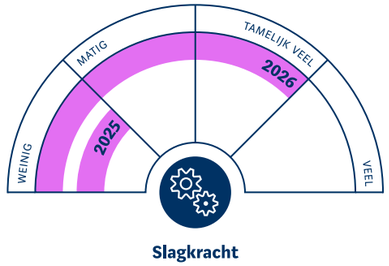

Naleving

Selectie-instrumenten: waarborgen tegen discriminatie

Naleving

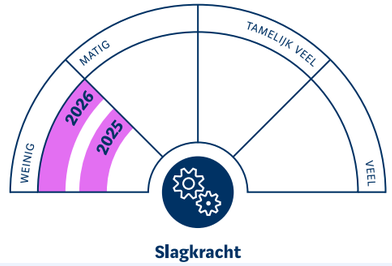

Slagkracht

Noodzakelijke beveiliging: logging en controle hierop

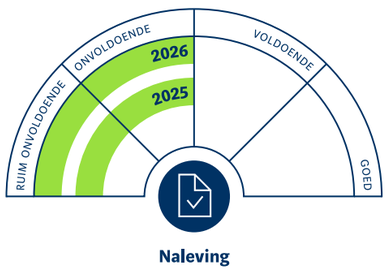

Naleving

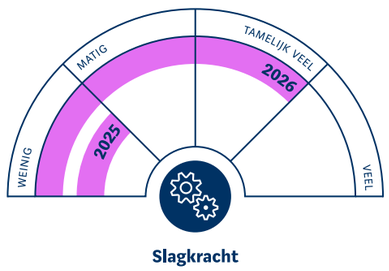

Slagkracht

Menselijke tussenkomst: de beslissing van een computer controleren

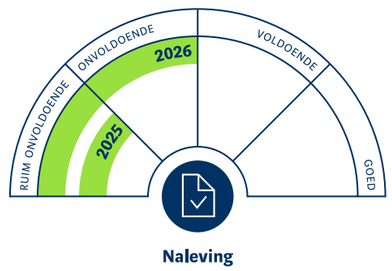

Naleving

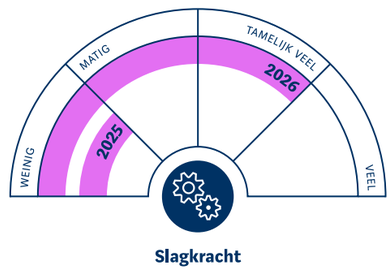

Slagkracht

Lokaal ontwikkelde IT-applicaties: voldoen aan de kaders, of stoppen

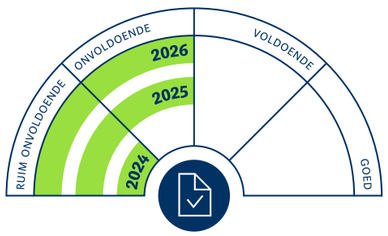
Naleving

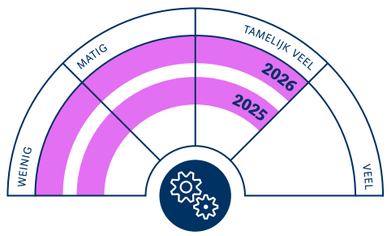
Slagkracht

Geen BSN bij betalingen: voorzichtig omgaan met wettelijk identificatienummer

BSN in betalingskenmerken

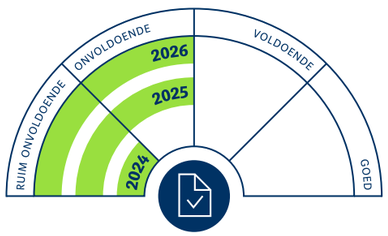

Naleving

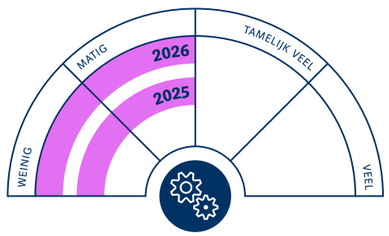

Slagkracht

BSN in vorderingsnummers

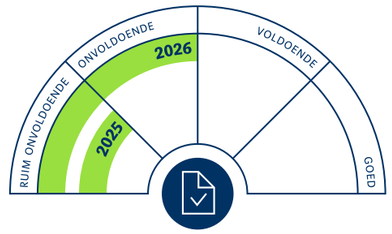

Naleving

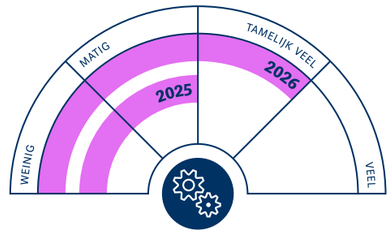

Slagkracht

Onrechtmatige systemen: stopzetten KTA en Informatiesjabloon

Naleving

Slagkracht

1. Hoe heeft de AP gemeten?

De AP houdt sinds 2024 geïntensiveerd toezicht op de Belastingdienst. In deze rapportage maakt de AP de balans op over de periode 2024 tot medio 2026. Daarmee maakt de AP inzichtelijk op welke punten de naleving van de privacywetgeving bij de Belastingdienst op orde is en waar nog verbetering noodzakelijk is. Ook wordt duidelijk in hoeverre de Belastingdienst de geconstateerde problemen doortastend aanpakt.

De AP maakt de balans op aan de hand van twaalf deel-onderwerpen, die staan beschreven in hoofdstuk 2 tot en met 13 van deze rapportage. De hoofdstukken bestaan steeds uit twee scores ('naleving' en 'slagkracht'), een toelichting op het deelonderwerp en een toelichting op de scores.

Tot slot is er een hoofdstuk met eerste bevindingen van de AP bij lopende projecten. Omdat deze projecten nog in uitvoering zijn, zijn er geen scores voor naleving en slagkracht.

Indicatoren om de voortgang te meten

De AP meet de voortgang bij de Belastingdienst met twee indicatoren:

- naleving (van de privacywetgeving);
- slagkracht (en de status van de oplossing).

Naleving

Bij 'naleving' gaat het om de vraag of de Belastingdienst de verplichtingen nakomt uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg). Bij deze toets weegt ook mee of de Belastingdienst genoeg voorzieningen heeft getroffen om de naleving duurzaam te garanderen.

Daarom kijkt de AP ook of er voldoende regie (sturing) is op bepaalde punten. Regie is nodig om de verbeteringen door te voeren, maar ook om een goed nalevingsniveau te houden. Zonder dergelijke organisatorische maatregelen is de kans groot dat een doorgevoerde verbetering geleidelijk teniet wordt gedaan.

Volgens de AVG moet een organisatie passende en effectieve maatregelen nemen en aantonen daarmee duurzaam aan de privacyregels te voldoen (zoals volgens de 'Plan-Do-Check-Act' (PDCA)-methode).[8]

→ Bij naleving onderscheidt de AP vier niveaus: **goed**, **voldoende**, **onvoldoende** en **ruim onvoldoende**.

[8] Artikel 24 van de AVG regelt de verantwoordelijkheid en de aansprakelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke.

Slagkracht

Bij 'slagkracht' gaat het om de vraag in hoeverre de Belastingdienst acties onderneemt om de naleving te verbeteren. Deze indicator geeft de beweging weer naar voldoende naleving. Van belang is om na te gaan of er voldoende zicht is op het probleem en de oorzaken hiervan, en of er genoeg actie is ondernomen om het probleem op te lossen.

De AP gaat hierbij na of er concrete plannen zijn om de problemen aan te pakken, of de Belastingdienst besluitvaardig aan de slag gaat, en op welke termijn de problemen conform die plannen zijn opgelost.

De slagkracht wordt alleen beoordeeld bij een onvoldoende of ruim onvoldoende op de metingsvariabele 'naleving'.

→ Ook bij slagkracht onderscheidt de AP vier niveaus: **veel**, **tamelijk veel**, **matig** en **weinig**.

Meer informatie

In bijlage 1 (p. 39) staat een nadere toelichting op deze twee indicatoren.

Periode van de meting

De AP heeft in deze rapportage informatie opgenomen sinds 2024, de start van het geïntensiveerde toezicht. Niet voor alle onderwerpen kon de balans opgemaakt worden voor 2024. Voor enkele onderwerpen is alleen een meting uit 2025 en 2026 beschikbaar. Dat komt omdat de AP pas later een onderzoek is gestart, waardoor er pas vanaf dat moment informatie is.

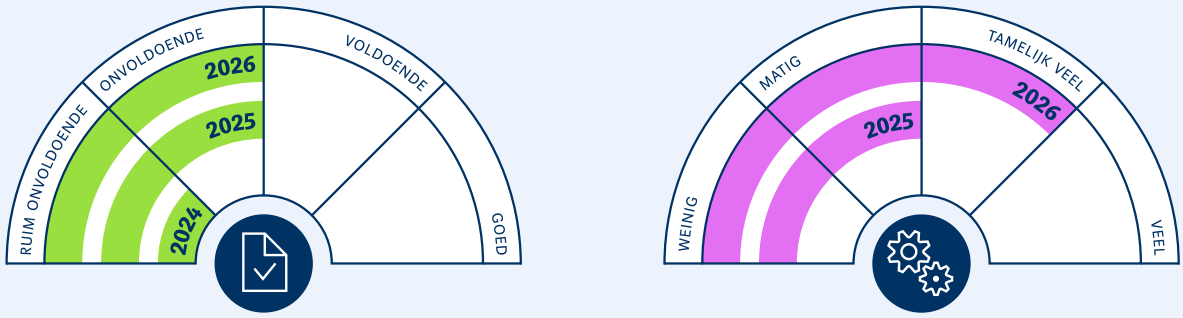
Voor enkele toetspunten beschrijft de AP het oordeel kwalitatief. Een score blijft dan achterwege, omdat dat niet past bij de aard van het toetspunt of omdat de AP pas onlangs een onderzoek is gestart naar dit onderwerp.

Als ijkpunt voor de meting gaat de AP uit van de situatie per augustus 2026. De AP vergelijkt deze situatie met de situatie medio 2025, en op een aantal punten ook met de situatie medio 2024.

In januari 2028 publiceert de AP de volgende Staat van de gegevensbescherming bij de Belastingdienst.

2. Zorgdragen voor duurzame naleving: de privacyorganisatie

FIGUUR 1 | Score toetsing voortgang zorgdragen voor de privacyorganisatie

Waar gaat het om?

De Belastingdienst heeft een privacyorganisatie die bestaat uit een groot aantal privacyfunctionarissen, met elk hun eigen rol en verantwoordelijkheden. Zij zijn gepositioneerd op strategische plekken binnen de (omvangrijke) organisatie van de Belastingdienst. Het is belangrijk dat ze goed samenwerken en hun functies goed vervullen. Daarmee zijn ze in staat om gebrekkige naleving van de AVG en Wpg aan te pakken en duurzaam te verbeteren (artikel 24 AVG) en om de naleving op orde te houden als die al toereikend is. Zonder een goed werkende privacyorganisatie is de Belastingdienst niet in staat om de noodzakelijke technische en organisatorische maatregelen te nemen om de persoonsgegevens van burgers en ondernemers genoeg te beschermen.

De rollen zijn belegd bij de uitvoeringsdirecties (eerste lijn) en de Chief Privacy Officer (CPO) en directie Vaktechiek (tweede lijn). De eerste lijn is verantwoordelijk voor de naleving van de AVG en de Wpg. De tweede lijn stelt kaders, ondersteunt en adviseert. Binnen de uitvoerings-directies zijn in de eerste plaats de datacoördinatoren werkzaam, die het eerste aanspreekpunt zijn voor privacy-managementvraagstukken. In de tweede plaats zijn er de vaktechnisch adviseurs en de vaktechnisch coördinatoren, die moeten zorgen voor eenheid van beleid en uitvoering op juridisch (privacyrechtelijk) vlak. De vaktechnisch adviseurs zijn gepositioneerd op de kantoren en zijn het eerste aanspreekpunt voor medewerkers op de werkvloer. Bij directie-overstijgende vraagstukken schakelen de datacoördinatoren met de CPO en de vaktechnische medewerkers met directie Vaktechniek.

Toelichting score naleving

- De AP is van oordeel dat de privacyorganisatie op dit moment nog niet naar behoren functioneert. De AP heeft in de periode november 2025 tot maart 2026 het functioneren van de privacyorganisatie voor de tweede keer onderzocht en de resultaten eind maart 2026 bekendgemaakt in een brief aan de staatssecretaris van Financiën.[9]
- Uit het onderzoek bleek dat er sprake is van de volgende acht knelpunten die een goed functioneren van de privacyorganisatie in de weg staan:
  a. De opsplitsing van de privacyorganisatie in privacymanagement-rollen en juridisch inhoudelijke rollen (zie hierboven) is complex en werkt niet optimaal.
  b. Het takenpakket van de datacoördinator is niet concreet en afgebakend genoeg.

[9] Zie: Brief herbeoordeling privacyorganisatie Belastingdienst (24 maart 2026).

c. Er zijn geen heldere taakverdeling, procedures en regie om tot juridisch inhoudelijk beleid te komen over de interpretatie van de AVG en Wpg.
d. Er is wel verbetering maar nog steeds te weinig regie op alle activiteiten om de naleving van de AVG en Wpg binnen de Belastingdienst te verbeteren.
e. Er is wel verbetering maar nog steeds te weinig monitoring van de uitvoering van privacy(management)afspraken.
f. De relatie met andere kaderstellende directies (zoals de directie Fiscale en Juridische Zaken) en rollen (zoals de Chief Data Officer) is niet helder en staat niet beschreven.
g. Onduidelijk of de opzet van de privacyorganisatie in lijn is met het privacybeleid van het ministerie van Financiën.
h. Er is sprake van hoge werkdruk bij met name het CPO team en de datacoördinatoren.

- De AP constateerde in de brief van maart 2026 tegelijkertijd overigens ook een aantal zichtbare en merkbare verbeteringen ten opzichte van de situatie van de privacyorganisatie eind 2024:[10]
  - De taken en verantwoordelijkheden van de rollen binnen de privacyorganisatie van de Belastingdienst zijn op hoofdlijnen vastgelegd bij besluit van 8 april 2025 van de hoogste ambtelijke leiding van de Belastingdienst.
  - De positionering van de CPO en het CPO-office is verbeterd en de vaktechnische lijn AVG/Privacy vormt een belangrijk netwerk van juridisch-inhoudelijke experts binnen de Belastingdienst.
  - Er vinden vaste terugkerende overleggen plaats tussen de verschillende rollen en er geldt in het algemeen dat de onderlinge samenwerking tussen de rollen aanzienlijk is verbeterd.

- De AP heeft de Belastingdienst opgedragen voor 1 juni 2027 de knelpunten opgelost te hebben. Daarna zal de AP het functioneren van de privacyorganisatie opnieuw evalueren.

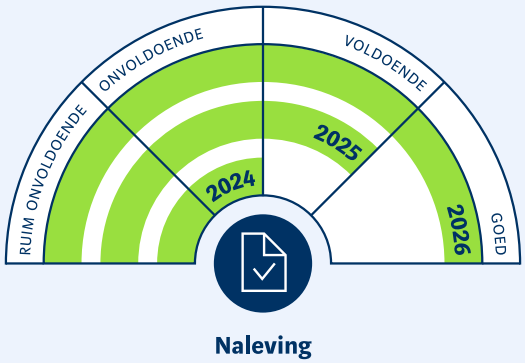
Toelichting score slagkracht

- De AP ziet dat de Belastingdienst voortvarend de gesignaleerde knelpunten aanpakt. Er wordt onder andere gewerkt aan een nieuwe governance, en een bijbehorende RASCI tabel. Ook worden casussen uitgewerkt om de nieuwe governance te toetsen.
- Na ontvangst van de brief met door de AP gesignaleerde knelpunten is de Belastingdienst allereerst vier organisatorische scenario's gaan uitwerken om de privacyorganisatie eventueel anders vorm te geven (een oplossing voor knelpunt a). Eind mei 2026 heeft het Bestuursteam besloten om de opsplitsing te behouden en de problematiek op te lossen door de rollen en verantwoordelijkheden te verduidelijken. Vervolgens is onder regie van de CPO/ kaderstellende directie IV&D (Informatievoorziening & Databeheersing) een aantal privacyfunctionarissen aan de slag gegaan om de taken en verantwoordelijkheden die bij deze rollen horen verder uit te denken en te verduidelijken.
- Op 7 oktober 2026 heeft het Bestuursteam ingestemd met (de beschrijving van) de herijkte privacy-governance. Dit document sluit aan op de helft van de door de AP gesignaleerde knelpunten (namelijk a, b, c en g). De overige knelpunten worden aansluitend opgepakt. Zo bereidt de kaderstellende directie IV&D besluitvorming voor over de privacyvisie, missie en strategie. In die strategie wordt een keuze voor een privacyframework voorgesteld en zal de inrichting van een privacybeleidshuis worden gepresenteerd. Dit beleidshuis wordt de komende jaren verder ingevuld. De aanpak van de Belastingdienst is er op gericht om voor juni 2027 alle knelpunten op te lossen.
- De Belastingdienst heeft aangekondigd om vóór juni 2027 een audit uit te voeren, om aan te tonen dat de nieuwe privacyorganisatie werkt, en dat de nieuwe organisatie een oplossing biedt voor alle door de AP geconstateerde knelpunten.

[10] Zie: Brief AP over privacyorganisatie van Belastingdienst (23 december 2024).

3. Meldplicht datalekken: waarschuwen en schade beperken

FIGUUR 2 | Score toetsing voortgang voldoen aan de meldplicht datalekken

Waar gaat het om?

Organisaties moeten ernstige datalekken melden bij de AP en soms ook aan de slachtoffers (mensen van wie gegevens gelekt zijn). Dit volgt uit artikel 33 en 34 van de AVG. Om dit goed te laten verlopen, moeten organisaties een intern proces hebben voor het melden van datalekken. Een consequent meldproces zorgt ervoor dat een organisatie snel, adequaat en conform de AVG reageert wanneer zich een risico voordoet op een inbreuk op de integriteit, vertrouwelijkheid of beschikbaarheid van persoonsgegevens. Het proces zorgt ervoor dat organisaties een beveiligingsincident herkennen, onderzoeken en zo nodig melden bij de toezichthouder en aan de slachtoffers.

De rol van de functionaris voor gegevensbescherming (FG) in dit meldproces is zeer relevant. In het geval van de Belastingdienst fungeert de FG van het ministerie van Financiën als de onafhankelijke spil die toeziet op de naleving, die de organisatie op het hoogste niveau adviseert, die rapporteert en die de brug vormt naar de burger en de externe toezichthouder. De FG moet daarom accurate en volwaardige informatie over beveiligingsincidenten krijgen.

Toelichting score naleving

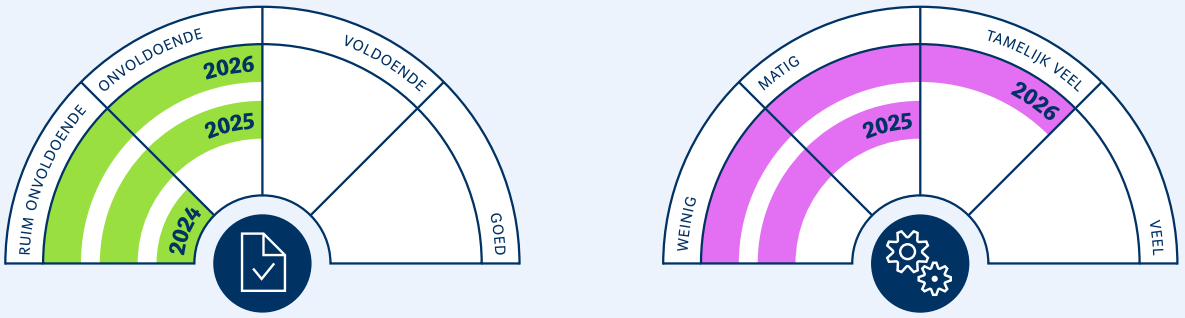
- Het meldproces datalekken van de Belastingdienst voldoet aan de wettelijke eisen.
- Voor het informeren van de slachtoffers bestaat een consequente procedure. Er zijn geen aanwijzingen dat het informeren van slachtoffers niet conform deze procedure loopt.
- Het melden van datalekken aan de AP loopt conform de procedure.
- Over de hoeveelheid en aard van de ontvangen datalekmeldingen wordt periodiek actief gerapporteerd binnen de organisatie. Dit gebeurt om interne processen te verbeteren en afwijkingen van patronen te herkennen.
- De onafhankelijke toezichthoudende rol van de FG is duidelijk opgenomen in de meldprocedure datalekken. Dat is een belangrijke basis voor het toezicht van de FG.
- Een online game stimuleert het bewustzijn van medewerkers over hoe zij met persoonsgegevens moeten omgaan. Deze game moeten alle nieuwe medewerkers doen. De game wordt periodiek geactualiseerd.
- Het is belangrijk dat de Belastingdienst medewerkers erop blijft wijzen dat er ook sprake kan zijn van een meldplichtig beveiligingsincident bij interne incidenten met persoonsgegevens, die door toedoen van eigen medewerkers zijn ontstaan.

- De AP heeft de Belastingdienst in juli 2025 verzocht om bepaalde maatregelen te verduidelijken en aan te vullen.[11] De Belastingdienst heeft daar gehoor aan gegeven. Zo wordt het BSN van externe melders niet langer geregistreerd als zij een signaal afgeven over een mogelijk datalek bij de Belastingdienst.
- Medewerkers van de melddesk datalekken documenteren nog niet wat met de gevraagde en ongevraagde adviezen van de FG is gedaan. Op dit punt is nog verbetering gewenst.
- Het melden van datalekken aan de AP kan efficiënter, door datalekken met een geringe inbreuk in bulk te melden. Die mogelijkheid biedt de AP. Daardoor hoeft niet meer elk datalek afzonderlijk te worden gemeld, zoals een brief die verkeerd is verzonden.

[11] Zie: Brief AP over werkproces datalekmeldingen Belastingdienst (11 september 2025), p.1.

4. Weten wat je in huis hebt: het verwerkingsregister

FIGUUR 3 | Score toetsing voortgang zorgen voor het verwerkingsregister

Waar gaat het om?

De Belastingdienst moet een verwerkingsregister hebben. Deze registerplicht is opgenomen in artikel 30 van de AVG en in artikel 31d van de Wpg. Het verwerkingsregister bevat het overzicht van alle persoonsgegevens en politiegegevens die de organisatie verwerkt, voor welke doelen dit gebeurt en hoe de organisatie de gegevens beschermt.

Het verwerkingsregister vormt de basis voor de verantwoordings- en aantoonplicht van de Belastingdienst, ook richting toezichthouders (de FG en de AP).
De Belastingdienst kan het verwerkingsregister bovendien gebruiken voor interne sturing en risicobeheer, zoals bij beveiligingsincidenten. Het verwerkingsregister versterkt de juridische positie van de burger en ondernemer doordat het bijdraagt aan regie op en overzicht van de verwerkingen van hun persoonsgegevens. Een volledig verwerkingsregister zorgt er bovendien voor dat de kans kleiner is dat het zicht verdwijnt op bijvoorbeeld het hebben van een datakluis.

Toelichting score naleving

- Het Wpg-verwerkingsregister is volledig, maar het AVG-verwerkingsregister is nog niet volledig.[12] De AP constateerde in augustus 2026 dat verwerkingen bij samenwerkingsverbanden niet waren opgenomen in het verwerkingsregister. Bij samenwerkingsverbanden gaat het onder meer om Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's). De Belastingdienst heeft intern overigens de opdracht gegeven om de verwerkingen op het punt van de RIEC's alsnog op te nemen. Ook gegevensverwerkingen van de directie Buitengewone Zaken Blauw (BZB) waren nog niet in het verwerkingsregister opgenomen.
- Dat de AP zelf constateert dat deze verwerkingen niet zijn opgenomen, is een belangrijke reden voor de onvoldoende naleving.
- Het verwerkingsregister is opgebouwd aan de hand van de domeinarchitectuur. Het CPO-team voert een inhoudelijke controle uit op bedrijfsprocessen die voortvloeien uit de architectuur en worden aangeleverd door ketens en directies bij het CPO-team. Er zijn echter ook werkprocessen buiten de domeinarchitectuur. Niet duidelijk is hoeveel dat er zijn. Is een

[12] De Belastingdienst werkt met een bestand dat hij Ruwe Data Excel (RDE) noemt. Delen hiervan betreffen de voor het register voorgeschreven gegevens. Deze gegevens zijn (uiteindelijk) bestemd voor het officiële verwerkingsregister. De registergegevens van de Belastingdienst zullen in een latere fase via een andere tooling dan de RDE worden beheerd/gebruikt.

proces niet door de domeinarchitectuur tot stand gekomen en niet door de keten aangemeld voor het verwerkingsregister? Dan spreekt de Belastingdienst over een 'weesproces'. Niet bekend is welke (wees) processen er precies buiten de domeinarchitectuur zijn. Daardoor is de volledigheid van het verwerkingsregister niet geborgd.
- De processen die gekoppeld zijn aan de domeinarchitectuur, waren medio 2026 voor 98% in het register opgenomen. De overige 2% aan processen was op dat moment nog niet volledig en/of onjuist weergegeven in het verwerkingsregister. De ketens moeten dit aanvullen.
- Het verwerkingsregister is opgezet conform de minimale eisen van de AVG en Wpg. De kolommen van het register maken duidelijk welke informatie in het register moet worden opgenomen.
- De kwaliteit van de reeds ingevulde velden laat echter te wensen over. Daarnaast ontbraken voorheen concrete instructies met een inhoudelijke toelichting voor het invullen van de velden door de ketens en directies. Dat de kwaliteit van de reeds ingevulde velden nog niet op orde is, is een belangrijke reden voor de onvoldoende naleving.
- Nieuwe vermeldingen, en wijzigingen van bestaande verwerkingen, worden wel op kwaliteit getoetst. Er worden formulieren gebruikt die er voor moeten zorgen dat de informatie op een juiste wijze wordt aangeleverd.

Toelichting score slagkracht

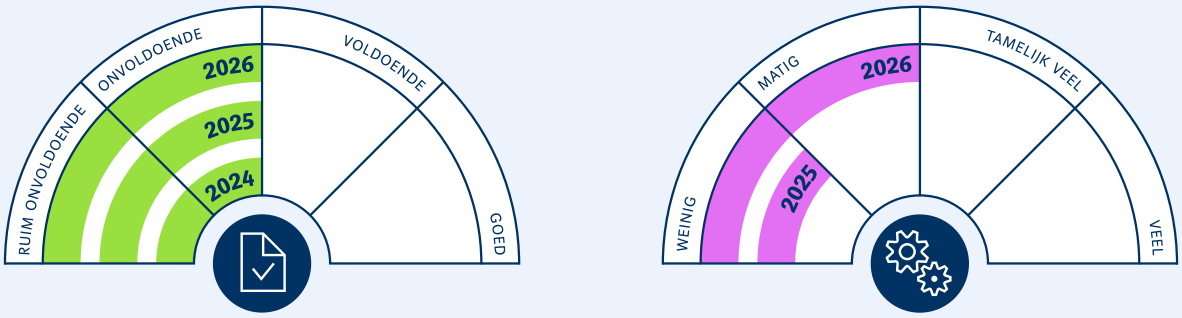
- Er is in 2026 hard gewerkt om het verwerkingsregister volledig te krijgen.
- De Belastingdienst onderneemt aantoonbare initiatieven om te bevorderen dat alle processen volledig in de RDE komen. De AP vindt het van belang dat de directie IV&D aanvullend nagaat waardoor de door de AP genoemde ontbrekende verwerkingen, waaronder die over de RIEC's, niet waren opgenomen in het register. Dat kan leiden tot aandachtspunten over mogelijk andere ontbrekende verwerkingen, en aanvullende acties om de volledigheid van het register te borgen.
- In het privacybeleid van het Ministerie van Financiën is opgenomen dat de eigenaar van persoonsgegevens (eerste lijn) verantwoordelijk is voor de actualiteit van de verwerkingen van zijn organisatieonderdeel in het register. De eigenaar moet daarvan melding doen bij de CPO/privacyteam. Specialisten in de eerste lijn zullen, gelet op deze verantwoordelijkheid, de kwaliteit van de ingevulde velden in het register moeten borgen.
- Voor 2027 zal het CPO-team een interne audit laten uitvoeren op een aantal RDE-vermeldingen, gericht op een inhoudelijke toets op alle aspecten van de registratie. De AP waardeert dat initiatief. De AP wijst er wel op dat een *herhaalde*, *periodieke* audit noodzakelijk is, gericht op de kwaliteit van de reeds bestaande registraties. Aanvullende controle op de inhoud van de reeds bestaande registraties blijft noodzakelijk tot de kwaliteit van het hele register op orde is, omdat zulke controle vooralsnog ontbrak. Bovengenoemde acties sluiten aan op de rol van de directie IV&D, en het CPO team in het bijzonder.
- In het privacybeleid van het ministerie van Financiën is als taak en verantwoordelijkheid van de CPO en/of het privacyteam voor het verwerkingsregister opgenomen:
  - de coördinatie van de actualisatie van het overzicht van persoonsverwerkingen,
  - het beheer van het organisatiebrede overzicht van alle persoonsverwerkingen,
  - het samen met de FG vaststellen van de aangemaakte meldingen en verzoeken tot verwijdering.[13]

  De CPO en/of het privacyteam zijn verantwoordelijk (tweede lijn) voor de coördinatie van het actueel houden van het overzicht van verwerkingen en voor het beheer van het organisatiebrede overzicht van alle persoonsverwerkingen.
  Naar het oordeel van de AP is het monitoren, signaleren en adviseren op het proces van registraties in het verwerkingsregister, zodat feitelijk juiste en actuele verwerkingen worden aangeleverd (het bevorderen van een kwalitatief goed register) een logisch onderdeel van de taak en verantwoordelijkheid van het CPO-team. Het initiëren van de genoemde periodieke audit past hierbij. Een andere lezing van het privacybeleid leidt tot een te instrumentale opvatting van het tweedelijnstoezicht.

[13] Privacybeleid 2026 ministerie van Financiën, p. 34.

5. Datakluis: voorkom te lang bewaren persoonsgegevens

FIGUUR 4 | Score toetsing voortgang opruimen van de datakluis

Waar gaat het om?

De Belastingdienst zette in 2019 miljoenen documenten in een afgeschermde, digitale kluis. Dit was bedoeld als een tussentijdse maatregel om de risico's van het te lang bewaren van gegevens te beperken. Toegang van medewerkers tot gegevens werd zo beperkt. Daarnaast moest plaatsing in de datakluis voorkomen dat documenten onterecht werden vernietigd en zorgvuldige archivering van gegevens op een later moment mogelijk maken. De inhoud van de datakluis wordt op dit moment nog onderzocht.

De datakluis bevat ook persoonsgegevens. Persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan noodzakelijk. Persoonsgegevens moeten worden vernietigd of gearchiveerd zodra de vastgestelde bewaartermijn verstrijkt. Dat geldt ook als gegevens voor korte of lange tijd in een datakluis worden opgeslagen. Er moet regie worden gevoerd om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens rechtmatig en op tijd worden vernietigd of gearchiveerd, ook als deze in een datakluis zijn opgenomen.

De Belastingdienst moet de datakluis en andere afgeschermde omgevingen betrekken bij zoekslagen in het kader van inzageverzoeken van burgers. Dit is in het verleden niet altijd gedaan.[14]

Door persoonsgegevens niet langer te bewaren dan noodzakelijk, voorkomt de Belastingdienst dat gegevens van belastingplichtigen eindeloos blijven staan in informatiesystemen en dat deze personen daarvan mogelijk last ondervinden.

Toelicht score naleving

- De Belastingdienst heeft de privacywet- en regelgeving stelselmatig overtreden door persoonsgegevens op te nemen in de datakluis en deze persoonsgegevens niet op tijd te verwijderen.[15]
- Dit is ernstig, zeker nu niet kan worden uitgesloten dat er discriminerende verwerkingen zijn opgenomen in de datakluis.
- De datakluis is in 2019 als tijdelijke noodmaatregel bedacht om de risico's te beperken op het te lang bewaren van deze gegevens. Dit leek destijds een verdedigbare noodmaatregel om risico's te verkleinen.

---

[14] Zie: Minister van Financiën moet nieuw besluit nemen op AVG-verzoek en ook datakluis doorzoeken | Raad van State.

[15] De AP baseert zich hierbij op het rapport van BDO Investigations, *Onderzoeksrapport Datakluis*, in opdracht van het ministerie van Financiën, juli 2026.

Veel minder medewerkers hadden hierdoor immers nog toegang tot deze gegevens.
- Het heeft echter te lang geduurd voordat er iets werd gedaan om de gegevens in de datakluis op te schonen. De noodmaatregel heeft hierdoor ten onrechte een structureel karakter gekregen.
- In het verleden opgestelde plannen van aanpak voor onder meer het opschonen van de gegevens hebben nagenoeg geen effect gehad. Op dit moment zijn de persoonsgegevens in de datakluis nog steeds niet conform een daarvoor bestemd proces verwijderd of gearchiveerd.
- De AP benadrukt de noodzaak voor de Belastingdienst om onderzoek te doen naar eventuele andere afgeschermde omgevingen en vergelijkbare informatie-bronnen binnen de organisatie. De Belastingdienst moet toetsen of deze voldoen aan het vereiste van opslagbeperking.
- De AP benadrukt de noodzaak om de inhoud van de datakluis en andere afgeschermde omgevingen te betrekken bij inzageverzoeken. Alleen zo kunnen burgers in staat worden gesteld om hun rechten uit te oefenen en uitsluitsel krijgen over de vraag of zij voorkomen op door de Belastingdienst gehanteerde zwarte lijsten.

Toelichting score slagkracht

- De Belastingdienst was zich er in 2019 al van bewust dat persoonsgegevens naar alle waarschijnlijkheid langer werden bewaard dan noodzakelijk. Toch heeft het jaren geduurd voordat de Belastingdienst stappen zette om persoonsgegevens uit de datakluis te kunnen verwijderen volgens de daarvoor geldende bewaartermijnen.
- De Belastingdienst is in 2026 gestart met het ontwikkelen van een plan van aanpak voor de datakluis. Een van de doelstellingen hiervan is de documenten in de datakluis ordentelijk verwijderen, vernietigen of archiveren.
- Er wordt een externe commissie ingesteld die zelfstandig onderzoek doet naar de datakluis en andere afgeschermde omgevingen van de Belastingdienst. De commissie rapporteert de bevindingen rechtstreeks aan de Tweede Kamer.
- De AP monitort dit proces nauwgezet, ook in het belang van de bescherming van grondrechten van burgers. Daarbij houdt de AP er rekening mee dat burgers die in FSV[16] voorkwamen, mogelijk ten onrechte geen inzage hebben gehad in hun persoons-gegevens. Ook houdt de AP er rekening mee dat burgers van wie persoonsgegevens in RAM[17] zijn verwerkt, mogelijk ten onrechte niet zijn gecompenseerd.

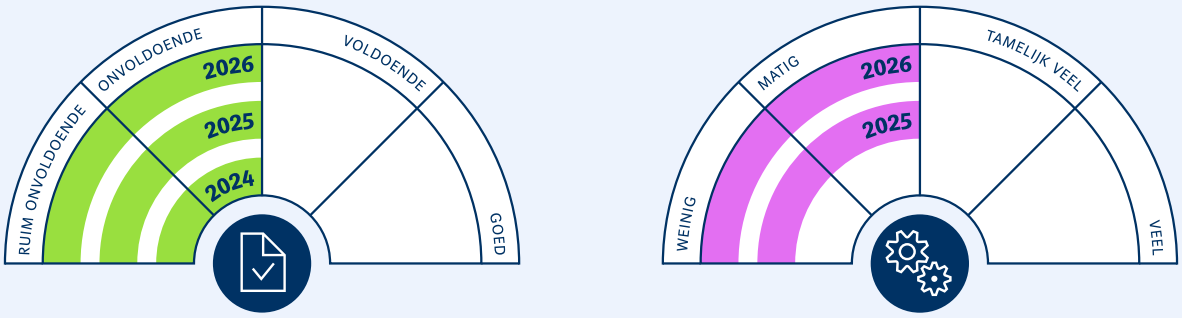
---

16 FSV staat voor Fraude Signalering Voorziening. Dit was een zwarte lijst waarop de Belastingdienst signalen van fraude bijhield, met vaak grote gevolgen voor mensen die onterecht op de lijst stonden. Zie: Boete Belastingdienst voor zwarte lijst FSV.

17 RAM staat voor Risico Analyse Model. Met dit systeem – en vergelijkbare systemen – overtrad de Belastingdienst de privacywetgeving. Zie: AP: Belastingdienst moet systemen met privacyrisico's stopzetten. Twee van deze vergelijkbare systemen zijn Klant Toezicht Applicatie (KTA) en Informatiesjabloon. De AP heeft de Belastingdienst opgedragen om deze systemen stop te zetten. Dit komt aan de orde in hoofdstuk 13 van deze rapportage (zie p. 34).

6. Meer vertrouwen: tijdige en correcte afhandeling inzageverzoeken

FIGUUR 5 | Score toetsing voortgang afhandeling van inzageverzoeken

Waar gaat het om?

Mensen hebben recht op inzage in hun eigen persoonsgegevens. Dat volgt uit artikel 15 van de AVG en artikel 25 van de Wpg. Het belang hiervan is dat mensen zelfbeschikkingsrecht hebben en gesterkt worden in de overtuiging dat zij kunnen beschikken over hun persoonsgegevens wanneer daar reden toe is. Organisaties moeten uiterlijk binnen een maand na ontvangst van een inzageverzoek reageren. Bij complexe verzoeken kunnen zij de reactietermijn met twee maanden verlengen. Voor een inzageverzoek in het kader van de Wpg geldt de reactietermijn van zes weken. Deze termijn kan met vier weken verlengd worden.

Als de Belastingdienst inzageverzoeken op tijd afhandelt, laat de Belastingdienst daarmee zien de privacyrechten van burgers en ondernemers serieus te nemen. Het geeft mensen vertrouwen dat de Belastingdienst maatregelen heeft getroffen om persoonsgegevens zorgvuldig en consequent te verwerken. Als de Belastingdienst in staat is om te meten hoeveel inzageverzoeken periodiek binnenkomen en hoeveel er ook afgehandeld zijn, kan de Belastingdienst trends en pieken in de afhandeling signaleren. Ook kan dan duidelijk worden wat de trend is in de inhoud van de inzageverzoeken. Deze data kan de Belastingdienst ook gebruiken om zo nodig interne werkprocessen te verbeteren.

Toelichting score naleving

- De Belastingdienst heeft onvoldoende voorzieningen getroffen om het inzagerecht, waaronder de tijdigheid, duurzaam na te leven. Er zijn geen cijfers beschikbaar om aan te tonen dat de Belastingdienst inzageverzoeken consequent binnen de wettelijke termijn afhandelt.
- Er is een centraal punt binnen de Belastingdienst waar wordt bijgehouden welke inzageverzoeken binnenkomen. De opvolging van verzoeken na binnenkomst wordt niet systematisch gevolgd of bewaakt. Bovendien treden in de verdere afhandeling van individuele inzageverzoeken verschillen op binnen en tussen directies. Eenduidigheid in de afhandeling is niet toereikend geborgd.
- Er bestaat nog geen digitale postbus voor de ontvangst van inzageverzoeken. De wens bestaat wel om zo'n digitale postbus in te richten. Dat zou de gebruiksvriendelijkheid voor de burger ten goede komen. Ook zou dit het makkelijker maken om informatie te verzamelen over het proces van binnenkomst en afhandeling van inzageverzoeken. De wet stelt overigens niet de eis dat er een digitale postbus moet zijn.
- Ontvangen inzageverzoeken worden niet consequent eenduidig afgehandeld binnen de Belastingdienst. Dit komt onder meer doordat er intern onvoldoende grip is op de afhandeling en onvoldoende regie bestaat op hoe persoonsgegevens worden verwerkt,

beveiligd en ontsloten voor inzageverzoeken. Zo is voor medewerkers onduidelijk wat de breedte is van zoekslagen die moeten plaatsvinden, bijvoorbeeld of ook gezocht moet worden in datakluizen of andere afgeschermde omgevingen. Om eenduidigheid te bevorderen wordt overigens wel ruggespraak gehouden met Vaktechniek en FJZ.

- De Belastingdienst heeft voor de ontvangst, behandeling en uitvoering van inzageverzoeken handleidingen voor medewerkers opgesteld. De inhoud van de handleidingen sluit aan bij de wettelijke bepalingen van de AVG. Jurisprudentie wordt daarin verwerkt. Er zijn standaardteksten beschikbaar die behandelaren kunnen gebruiken. Deze worden periodiek aangepast.
- Voor behandelaren is op intranet een pagina beschikbaar met een instructie voor de algemene zoekslag.
- De handleidingen hebben echter een hoog abstractieniveau. Hierdoor handelen directies inzageverzoeken verschillend af. Elke directie heeft hiervoor een eigen aanpak. In de instructie voor behandelaars is veel ruimte gelaten voor individuele medewerkers. Individuele kennis van de medewerker is daarmee leidend voor de afhandeling van het verzoek. Sommige passages in de instructie laten naar het oordeel van de AP (te) veel ruimte voor interpretatie aan de behandelaars. Er staat bijvoorbeeld dat de behandelaar zelf moet bepalen of de aanvraag onder de AVG of Wpg valt. Hierbij staan geen aanwijzingen voor hoe een behandelaar dit consistent moet beoordelen. Daardoor is er geen uniforme afhandeling van inzageverzoeken.
- De Belastingdienst analyseert op centraal niveau niet systematisch welke trends zich voordoen in de inhoud van de inzageverzoeken om daarvan te kunnen leren.

Toelichting score slagkracht

- Er is nog onvoldoende concrete actie ondernomen om de situatie zoals hierboven geschetst te verbeteren. Daarom spreekt de AP van matige slagkracht.
- Het CPO-team heeft het initiatief genomen om centrale regie te gaan voeren op de ontvangst en afhandeling van inzageverzoeken. De AP vindt dat een noodzakelijke stap, en is daarom positief over dit initiatief.
- Er wordt binnen de organisatie echter nog (te) weinig prioriteit gegeven aan de opvolging van dit initiatief. Het proces moet onder architectuur worden uitgewerkt, wat betekent dat het volgens een vaste structuur en vastgestelde standaarden van de Belastingdienst moet worden ingericht. Het heeft vooralsnog een middelhoge prioriteit gekregen.
- Het monitoren van cijfers van binnengekomen en afgehandelde inzageverzoeken is in het verleden gestaakt, omdat de cijfers onbetrouwbaar bleken. Met de ontwikkeling van een centraal verzamelpunt voor de ontvangst van inzageverzoeken wordt het bijhouden en analyseren van cijfers echter wél haalbaar.
- De huidige procedure voor de ontvangst, behandeling en uitvoering van inzageverzoeken is niet altijd goed bekend bij medewerkers. Daardoor volgen zij deze procedure niet altijd goed. Op dit punt is verbetering nodig.
- Het is belangrijk om tot een vastomlijnd beoordelingskader te komen dat ertoe leidt dat inzageverzoeken juist, eenduidig en tijdig worden behandeld. Als alle behandelaars hetzelfde uitgangspunt hanteren, stijgt de objectiviteit, verdwijnt de willekeur en verbetert de algehele kwaliteit van de afhandeling van inzageverzoeken. Acties om dit te realiseren zijn nog niet in gang gezet.

7. Hoge risico's: DPIA opstellen

FIGUUR 6 | Score toetsing voortgang DPIA's opstellen

Waar gaat het om?

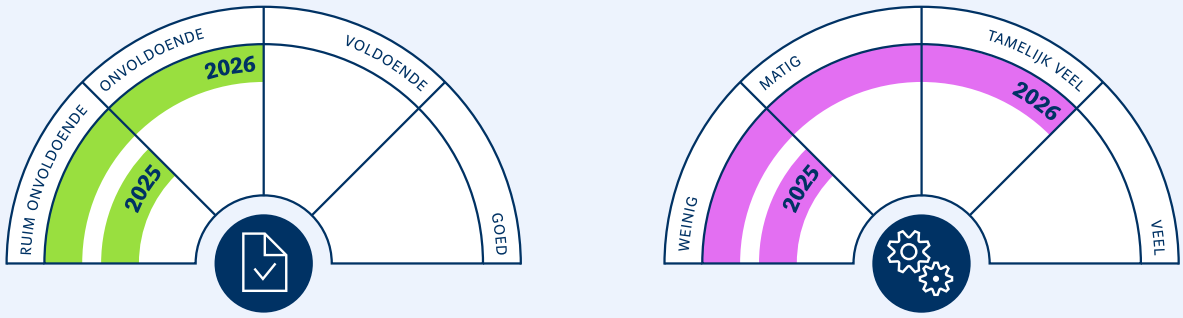
Bij verwerkingen die waarschijnlijk een hoog privacyrisico inhouden, moet de Belastingdienst een 'data protection impact assessment' (DPIA) uitvoeren. Dit volgt uit artikel 35 van de AVG. Met een DPIA toetst de Belastingdienst de privacyrisico's van een voorgenomen verwerking, dus vóór de start van de verwerking. Door een integrale toetsing komen mogelijke kwetsbaarheden in het proces van de verwerking in een vroeg stadium in beeld.
De Belastingdienst kan dan op tijd maatregelen nemen om de risico's weg te nemen of te beperken. De FG van het ministerie van Financiën adviseert over de DPIA.
De Belastingdienst moet deze adviezen meenemen in de verdere besluitvorming over de voorgenomen verwerking.

Toelichting score naleving

- De AP is over het algemeen positief over de ontwikkelingen op het gebied van DPIA's. Ten opzichte van 2025 zijn belangrijke verbeteringen gerealiseerd.
- De AP constateert dat de Belastingdienst DPIA's over het algemeen gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn, namelijk als risicobeheersingsinstrument voor de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens. De AP brengt eind 2026 een brief uit met nadere bevindingen over DPIA's.
- In 2025 zijn alle sinds 2018 opgelopen achterstanden bij het opstellen van DPIA's weggewerkt. Daar is hard aan gewerkt. Er bestaan geen achterstanden binnen individuele directies meer.
- De DPIA lijkt binnen de Belastingdienst overigens nog wel vaak als een administratieve last te worden ervaren, gezien de neiging om onderdelen van de DPIA op hoofdlijnen af te doen.
- Het beleid bepaalt in welke fase en binnen welke termijn de FG geconsulteerd moet worden. Desalniettemin viel op dat de FG zich vaak later afvroeg waarom een DPIA was opgesteld, gelet op de aard van de verwerking.
- Een kwaliteitsslag is nog gewenst om de kwaliteit van DPIA's te optimaliseren. Zo is het nodig om de onderbouwing van onderdelen van de DPIA te verbeteren, waaronder de proportionaliteits-, subsidiariteits- en doelbindingstoets, en de borging van maatregelen en restrisico's.
- Medewerkers die een DPIA opstellen, moeten beter inzicht krijgen in de feitelijke datastromen binnen de Belastingdienst. Zij moeten toegang krijgen tot de juiste informatie en bronnen om deze stromen te kunnen volgen. Op tijd input uit de organisatie krijgen is nog altijd een probleem, merkte de AP tijdens gesprekken met medewerkers. Hier is verbetering nodig. Een volledige en goed gemotiveerde DPIA opstellen vergt immers input van diverse disciplines, en inzicht in de feitelijke verwerkingen. Dan is het pas mogelijk om risico's goed te detecteren. De organisatie moet hierop beter worden toegerust.
- De Belastingdienst moet beter vastleggen hoe de FG-adviezen zijn verwerkt in de laatste versie van de DPIA. Daaruit moet ook blijken welke keuzes zijn gemaakt om adviezen van de FG wel of niet te verwerken.

8. Selectie-instrumenten: waarborgen tegen discriminatie

FIGUUR 7 | Score toetsing voortgang waarborgen tegen discriminatie bij selectie

Waar gaat het om?

De Belastingdienst heeft ongeveer honderd selectie-algoritmes (selectie-instrumenten) om aangiften en aanvragen te selecteren voor controle. Als een organisatie een algoritme met selectiecriteria gebruikt, maakt deze organisatie per definitie onderscheid tussen groepen personen. Dat onderscheid moet de organisatie altijd heel goed en precies onderbouwen. Ook moet de organisatie testen of de uitkomst van het algoritme niet onbedoeld een oneerlijk onderscheid maakt. Doet de organisatie dit niet en gaat deze zonder een goede onderbouwing met een algoritme aan de slag? Dan is er al snel sprake van een discriminerende, onrechtmatige (verboden) verwerking van persoonsgegevens.

De Belastingdienst heeft in 2025 aangegeven dat voor meer dan de helft van de selectie-instrumenten de onderbouwing van de vastgestelde selectiecriteria berust op algemene ervaring of dat deze niet is gedocumenteerd. De AP heeft hier ernstige zorgen over. Daarom moet de Belastingdienst alle selectie-instrumenten die in gebruik zijn toetsen en waar nodig bepaalde selectieregels of het gehele selectie-instrument aanpassen of uitzetten.

Toelichting score naleving

- Medio 2026 was nog slechts een klein aantal selectie-instrumenten door de Belastingdienst getoetst (drie van de circa honderd). Omdat de onderbouwing van een groot deel van de selectie-instrumenten nog niet getoetst is, bestaat er nog steeds een serieus risico op schending van grondrechten.
- De AP constateert overigens wel dat de Belastingdienst sinds de meting in 2025 een flink aantal stappen heeft gezet om adequate waarborgen te treffen tegen discriminatie in selectie-instrumenten. Er is een plan opgesteld om alle selectie-instrumenten te toetsen aan de wettelijke kaders en eisen. Uit deze toetsing, die de Belastingdienst uitvoert na interventie door de AP,[18] moet blijken of de selectie-instrumenten AVG-compliant zijn en voldoende waarborgen bevatten tegen discriminerende verwerkingen. De uitvoering van het plan is gestart en de werkzaamheden zijn in volle gang.
- Met het toetsingskader toetst de Belastingdienst de selectie-instrumenten op proces-, model-en regelniveau. Ook beoordeelt de Belastingdienst of de AVG wordt nageleefd en de grondrechten worden gerespecteerd, waaronder het recht op

[18] Zie: brieven van 8 augustus 2025 (Brief Belastingdienst geautomatiseerde selectie-instrumenten), 10 november 2025 (Brief Belastingdienst beleidskaders (geautomatiseerde) selectie-instrumenten), 23 februari 2026 (Brief Belastingdienst plan van aanpak geautomatiseerde risicoselectie) en 14 augustus 2026 (Brief bias-toetsing door de Belastingdienst).

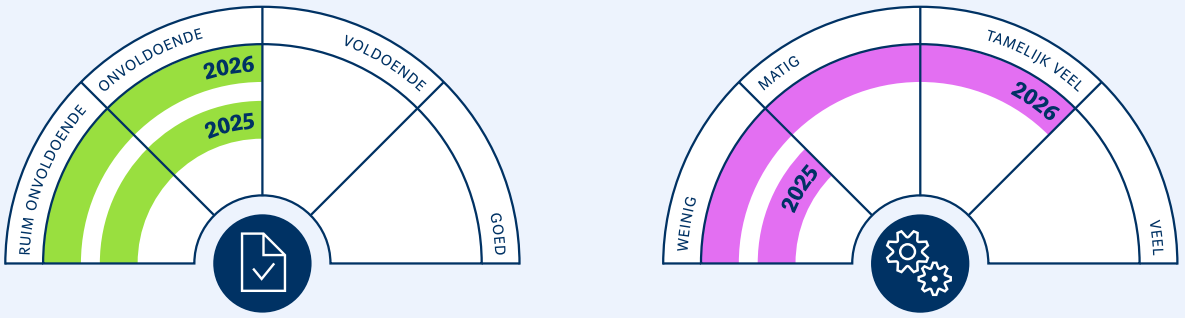
non-discriminatie. De AP ziet dat bij de eerste drie opgeleverde toetsen dit kader wordt toegepast. De uit te voeren toetsing is daarmee geüniformeerd en gestandaardiseerd.
- De centrale regie op het aantoonbaar AVG-compliant (gaan) werken met selectie-instrumenten is sterk verbeterd.
- De Belastingdienst legt uiterlijk in het vierde kwartaal van 2026 de borging van de naleving van de AVG en waarborgen tegen discriminatie bij *nieuw* te ontwikkelen selectie-instrumenten in procedures vast. Medio 2026 was dit nog niet geregeld. Eind 2026 wordt ook de interne kwaliteitscontrole voor nieuw te ontwikkelen selectie-instrumenten geregeld.

Toelichting score slagkracht

- De Belastingdienst heeft in december 2025 een plan van aanpak voor toetsing van selectie-instrumenten opgesteld. Dit verbeterplan biedt een solide basis voor de noodzakelijke, structurele verbetering van de geautomatiseerde risicoselectie. Die verbetering kan eventuele problemen oplossen en discriminerende verwerkingen voorkomen.
- Vergeleken met 2025 is het bewustzijn van en inzicht in de problematiek sterk gegroeid. De actiegerichtheid en feitelijke inzet van mensen en middelen die voortkomen uit het Project Toetsing Selectie-instrumenten zijn hoog. Dit biedt een gunstige uitgangspositie om de benodigde verbetering te bereiken. De AP oordeelt daarom dat er tamelijk veel slagkracht is.
- De cruciale mijlpaal is dat alle selectie-instrumenten met een zeer hoge of hoge prioriteit eind 2026 zijn getoetst. Eind 2027 moeten alle selectie-instrumenten zijn getoetst. Aanpassing van geconstateerde gebreken in selectie-instrumenten of -processen volgt daarna.
- De voortgang van de toetsing van de selectie-instrumenten blijft echter wel achter. De Belastingdienst moet in de tweede helft van 2026 een been bijtrekken om de doelstelling voor 2026 te halen. Per eind augustus zijn drie van de beoogde circa veertig toetsen op selectie-instrumenten opgeleverd. De Belastingdienst geeft aan alles op alles te zetten om de doelstelling voor 2026 te behalen. De AP volgt dit nauwgezet. Op basis van de informatie die eind oktober 2026 beschikbaar is, maakt de AP zich behoorlijk zorgen over de voortgang.
- Problemen met de capaciteit om de voortgang in het project te houden, zijn echter nog niet genoeg opgelost. De AP ziet het risico dat de ontstane vertraging verder oploopt, doordat er nog geen centraal (volledig) zicht is op het totale werk en de benodigde en beschikbare hoeveelheid tijd hiervoor. De planning voor 2027 is namelijk nog niet voor alle ketens gedetailleerd uitgewerkt.
- Er zijn nog geen duidelijke regels, stappen of deadlines vastgelegd voor het geval selectie-instrumenten discriminerend blijken.

9. Menselijke tussenkomst: de beslissing van een computer controleren

FIGUUR 8 | Score toetsing voortgang menselijke tussenkomst bij selectie

Waar gaat het om?

Mensen hebben het recht op menselijke tussenkomst bij geautomatiseerde, algoritmische besluiten die over hen gaan en die aanzienlijke gevolgen voor hen hebben. Dat staat in de AVG (artikel 22). Menselijke tussenkomst houdt in dat een mens controleert of een besluit dat door de computer is genomen juist is. De menselijke tussenkomst bij geautomatiseerde besluitvorming moet verder aantoonbaar betekenisvol zijn volgens de AVG.

De Belastingdienst heeft ongeveer honderd selectie-algoritmes (selectie-instrumenten) om aangiften en aanvragen te selecteren voor controle. Volgens de Belastingdienst is er bij meer dan driekwart van deze selectie-instrumenten sprake van menselijke tussenkomst.[19] In de overige gevallen is er geen menselijke tussenkomst of weet de Belastingdienst het niet. Daarom moet de Belastingdienst voor alle selectie-instrumenten nagaan of er sprake is van noodzakelijke en betekenisvolle menselijke tussenkomst waar de wet dat vraagt.

De Belastingdienst toetst alle selectie-instrumenten om te kijken of die niet onbedoeld discriminerend zijn (zoals beschreven in hoofdstuk 8). Uit deze toetsing moet ook blijken of er sprake is van noodzakelijke menselijke tussenkomst waar de wet dat vraagt. En of deze menselijke tussenkomst betekenisvol is.

Toelichting score naleving

- In augustus 2026 had de Belastingdienst nog maar een paar selectie-instrumenten getoetst. De Belastingdienst moet dus nog voor een groot deel van de selectie-instrumenten nagaan of er sprake is van noodzakelijke en betekenisvolle menselijke tussenkomst. De Belastingdienst voldoet daarom nog niet aantoonbaar aan de regels van de AVG.
- De Belastingdienst moet ook verbeteringen borgen voor *nieuw* te ontwikkelen selectie-instrumenten. Medio 2026 was dit nog niet geregeld. Dit staat gepland voor het vierde kwartaal van 2026.

Toelichting score slagkracht

- De Belastingdienst heeft in december 2025 een plan van aanpak voor toetsing van selectie-instrumenten opgesteld. De AP is positief over dat plan. Dit plan vormt ook de basis om te toetsen of er sprake is van noodzakelijke en betekenisvolle menselijke tussenkomst.
- Het plan van aanpak en het opgestelde toetsingskader geven nog geen vastomlijnd kader wanneer menselijke tussenkomst precies betekenisvol is in de praktijk van

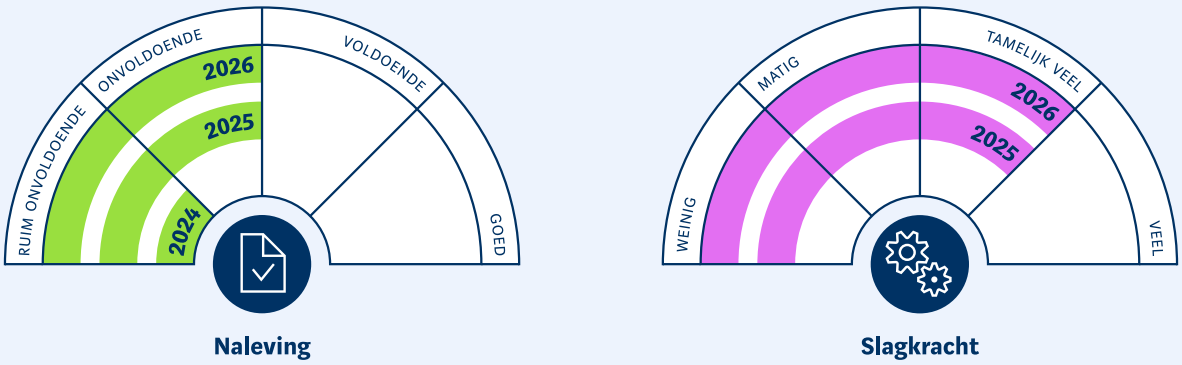
[19] Zie: Brief Belastingdienst geautomatiseerde selectie-instrumenten (8 augustus 2025).

de Belastingdienst. De Kennisgroep AVG & privacy van de Belastingdienst heeft een juridische verkenning geschreven over de juridische uitleg van betekenisvolle menselijke tussenkomst in de context van de Belastingdienst. Deze verkenning kan behulpzaam zijn bij de toetsing van de selectie-instrumenten.

- De Belastingdienst heeft aangegeven dat behandelaren van aangiften en aanvragen training zullen krijgen in het recht op betekenisvolle menselijke tussenkomst. Het belang van hun rol in het proces zal daarin worden meegenomen. Dat draagt eraan bij dat behandelaren een zodanig kennisniveau krijgen dat menselijke tussenkomst betekenisvol kan zijn.

10. Geen BSN bij betalingen: voorzichtig omgaan met wettelijk identificatienummer

FIGUUR 9 | Score toetsing voortgang beëindigen BSN in betalingskenmerken

FIGUUR 10 | Score toetsing voortgang beëindigen BSN in vorderingsnummers

Waar gaat het om?

De Belastingdienst gebruikt het BSN van burgers en zzp'ers in betalingskenmerken en vorderingsnummers om betalingen door en aan de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen juist en snel te verwerken. Deze nummers worden in bepaalde gevallen met derden gedeeld. Daardoor wordt het BSN in deze nummers ook bekend bij deze derden. Dit kunnen onder meer banken en betaaldienstverleners zijn of derden die namens de belastingschuldige of belanghebbende een betaling verrichten of ontvangen.

De AP heeft op 20 mei 2026 een brief gestuurd aan de Belastingdienst over de verwerking van het BSN in betaalkenmerken (betalingskenmerken en vorderingsnummers).[20] De AP heeft verzocht dit (oneigenlijke) gebruik van het BSN in betalingskenmerken en vorderingsnummers te stoppen. De verwerking van het BSN is in beide gevallen niet noodzakelijk en daarmee onrechtmatig. Wanneer het BSN uit deze nummers is gehaald, betekent dit voor burgers dat hun BSN in dit geval niet meer onnodig wordt verwerkt. Daarnaast beperkt dit het risico dat het BSN via deze nummers onrechtmatig

[20] Zie: Brief BSN in betaalkenmerken Belastingdienst (20 mei 2026).

terechtkomt bij derden en (hierdoor) wordt misbruikt, bijvoorbeeld voor identiteitsfraude.

Toelichting score naleving

BSN in betalingskenmerk

- Voor het BSN in betalingskenmerken is de naleving nog niet op orde. De Belastingdienst verwerkt het BSN van burgers en zzp'ers namelijk nog steeds als onderdeel van betalingskenmerken. Het gebruik van het BSN in het betalingskenmerk is niet noodzakelijk en daarmee onrechtmatig. Er is dus nog steeds sprake van een overtreding en daarmee onvoldoende naleving van de AVG.
- De Belastingdienst is wel bezig om het betalingskenmerk met daarin het BSN te vervangen door een willekeurig, betekenisloos kenmerk. Hiervoor moest de Belastingdienst onder andere een nieuwe centrale module realiseren die het nieuwe betalingskenmerk kan genereren. Vervolgens worden de belastingmiddelen stapsgewijs aangesloten op deze nieuwe centrale module. Verder moet er bijvoorbeeld een update beschikbaar zijn voor leveranciers van softwarepakketten die met de Belastingdienst communiceren.
- Het BSN verdwijnt eind 2026 uit het betalingskenmerk voor burgers. Daarmee wordt de overtreding dan gedeeltelijk beëindigd. Bij de aanslag inkomstenbelasting in het jaar 2027 bijvoorbeeld is het BSN dan niet meer opgenomen in het betalingskenmerk voor burgers. Vanaf het derde kwartaal van 2027 verdwijnt het BSN ook uit het betalingskenmerk voor ondernemers die een BSN gebruiken, zoals zzp'ers. Dan worden er dus geen nieuwe betalingskenmerken meer gegenereerd met het BSN erin. Dat beëindigt de overtreding bij nieuwe betalingen.

BSN in vorderingsnummer

- Het BSN is ook nog niet uit het vorderingsnummer gehaald. Ook hierbij is dus nog steeds sprake van een overtreding van de AVG.
- Het uitfaseren van het BSN uit het vorderingsnummer is lastiger dan bij het betalingskenmerk, omdat dit modernisering van het gehele IT-landschap van de Belastingdienst vereist. De planning van de Belastingdienst is erop gericht om het BSN in 2032 uit het vorderingsnummer te halen. De Belastingdienst neemt in de tussentijd voorbereidende stappen. Het duurt dus nog een tijd voordat de Belastingdienst voldoet aan de AVG op dit punt. Daar staat tegenover dat de Belastingdienst kiest voor een duurzame en fundamentele oplossing door het vorderingsnummer integraal te ontdoen van het BSN.

Toelichting score slagkracht

BSN in betalingskenmerk

- De Belastingdienst erkent het probleem, heeft zicht op het probleem en heeft acties in gang gezet die voor burgers op korte termijn tot een oplossing leiden.
- Voor ondernemers die een BSN gebruiken, duurt het langer voordat het is opgelost.[21] Deze vertraging komt door de koppeling van de betekenisloze betalingskenmerken voor ondernemers aan het nieuwe softwarepakket voor de omzetbelasting (OB). De invoering van het nieuwe OB-systeem staat gepland voor het derde kwartaal van 2027. Deze uitloop heeft te maken met aanscherping van keuzes in het kader van digitale autonomie. Omdat er voor burgers eind 2026 een oplossing is en voor ondernemers eind 2027, spreekt de AP van tamelijk veel slagkracht.

BSN in vorderingsnummer

- De Belastingdienst erkent het probleem en onderneemt acties die op de lange termijn tot een oplossing leiden.
- De Belastingdienst treft maatregelen om het BSN uit het vorderingsnummer te halen. De planning van de Belastingdienst is echter gericht op 2032. De AP stemt in met deze planning, omdat de risico's voor burgers beheersbaar zijn. Dat komt doordat het deels gaat om situaties waarbij derden vanuit hun functie het BSN van de belastingschuldige of belanghebbende al hebben, zoals banken en curatoren. En om situaties waarbij een derde een vertrouwensband heeft met de persoon in kwestie, zoals bij een betaling door een familielid. Vanwege de lange termijn waarop de oplossing wordt gerealiseerd, spreekt de AP over een matige slagkracht.
- De Belastingdienst zou de achternaam van burgers in de eerste helft van 2026 uit de betaalomschrijving van de banktransactie halen. Dat verkleint de risico's op oneigenlijk gebruik. Maar de Belastingdienst heeft de AP begin juli laten weten dit toch niet te hebben gedaan, omdat dit problemen zou opleveren voor kinderopvangorganisaties die rechtstreeks door de Belastingdienst krijgen betaald. Zij zouden betalingen dan niet meer kunnen koppelen aan een belanghebbende.[22] De AP en de Belastingdienst zijn hierover in gesprek.

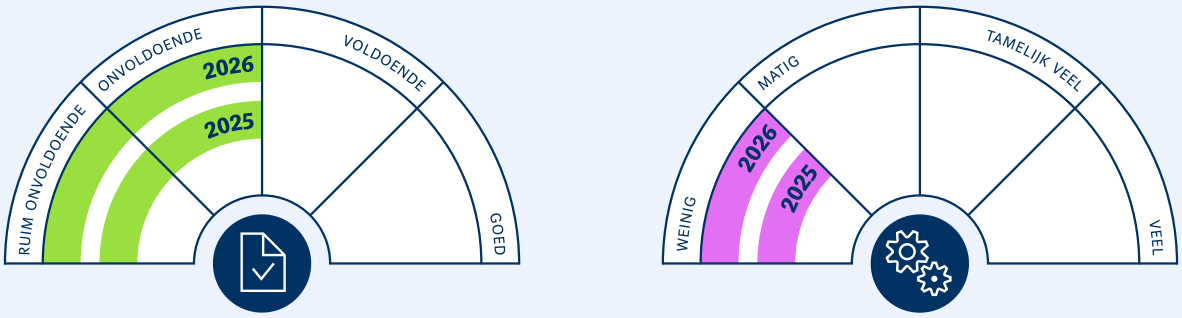
---

21 Dit wijkt af van de brief van 20 mei 2026 (zie: Brief BSN in betaalkenmerken Belastingdienst).

22 Dit wijkt af van de informatie in de brief van 20 mei 2026.

11. Noodzakelijke beveiliging: logging en controle hierop

FIGUUR 11 | Score toetsing voortgang zorgdragen voor noodzakelijke beveiliging van persoonsgegevens

Waar gaat het om?

Organisaties moeten persoonsgegevens goed beveiligen. En daarmee voorkomen dat onbevoegden toegang krijgen tot persoonsgegevens. Daarbij kan het ook gaan om medewerkers. Waarom medewerkers onrechtmatig persoonsgegevens willen inzien, kan variëren van nieuwsgierigheid tot omgekocht zijn door criminelen. Onrechtmatige inzage van persoonsgegevens kan dan ook zeer ernstige gevolgen hebben. In het verleden is bijvoorbeeld gebleken dat de verkoop van persoonsgegevens aan criminelen heeft geleid tot een reeks aanslagen, beschietingen en explosies.[23] Gelet op deze risico's heeft de AP de Belastingdienst in januari 2026 per brief gewezen op de noodzaak om passende beveiligingsmaatregelen te treffen.[24]

Om te voorkomen dat persoonsgegevens door onbevoegden worden ingezien, zijn logging van gebruikersactiviteiten, controle op deze logging (monitoring van gebruikersraadplegingen) en autorisatiebeheer belangrijke beveiligingsmaatregelen. Met logging kan een organisatie vastleggen welke handelingen een persoon uitvoert in een applicatie. Daarmee kan dus ook worden vastgelegd of diegene persoonsgegevens raadpleegt. Door deze logging vervolgens regelmatig en systematisch te controleren, kan de organisatie achterhalen of iemand persoonsgegevens raadpleegt op een onrechtmatige manier. Bijvoorbeeld wanneer een medewerker gegevens raadpleegt terwijl dit niet noodzakelijk is voor de werkzaamheden van die medewerker.

Organisaties moeten logging en controle hierop inrichten waar dat nodig is gezien de risico's. Ook moeten organisaties risicoanalyses hebben uitgevoerd en passende maatregelen hebben geïmplementeerd om de risico's te verkleinen.

Toelichting score naleving

- De Belastingdienst beveiligt persoonsgegevens niet goed genoeg.

---

[23] Zie: Gemeenteambtenaar verdacht van lekken informatie aan criminelen: OM eist vierjaar celstraf | Openbaar Ministerie, Twee aanhoudingen in onderzoek naar ambtelijke corruptie | Openbaar Ministerie, Amsterdamse ambtenaar aangehouden wegens corruptie en medeplichtigheid aan explosies | Openbaar Ministerie.

[24] Brief 'Logging, controle op de logging en autorisatiebeheer' aan de staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane van 6 januari 2026. Vertrouwelijk.

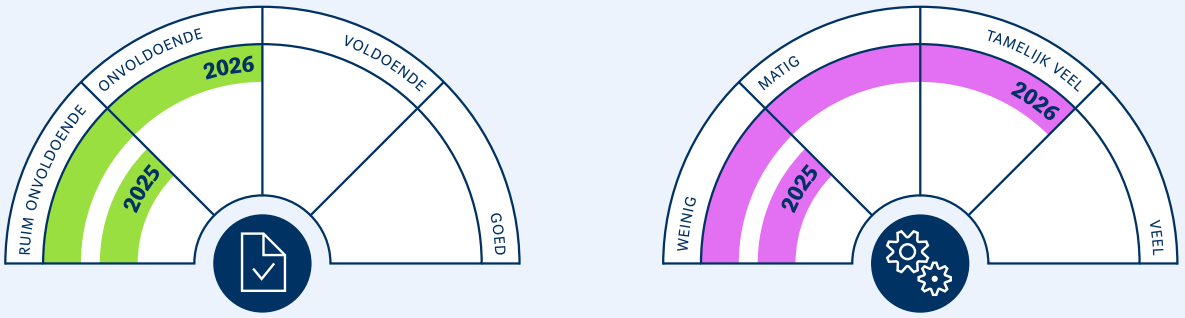
Toelichting score slagkracht

- De AP heeft de Belastingdienst in de eerdergenoemde brief van 6 januari 2026 opdracht gegeven verbeteringen door te voeren.
- De AP constateert dat er medio 2026 plannen zijn om verbeteringen door te voeren. Deze plannen moeten verder worden uitgewerkt voordat duidelijk is of ze ook leiden tot de noodzakelijke verbeteringen. Daarom oordeelt de AP dat er nog weinig slagkracht op dit onderdeel is.
- De Belastingdienst heeft in september 2026 inhoudelijk het beleid afgerond waarin logging en controle hierop als beveiligingsmaatregelen zijn opgenomen. Dit beleid wordt ter instemming voorgelegd aan de gemeenschappelijke ondernemingsraad.
- Het is zorgelijk dat het lang duurt voordat concrete verbeteringen zijn doorgevoerd, ondanks de in de brief geschetste risico's.

De AP heeft de bevindingen en conclusies in januari 2026 vertrouwelijk gedeeld met de Belastingdienst. Vanwege de vertrouwelijkheid doet de AP in deze publicatie geen verdere uitspraken over de naleving en de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen.

12. Lokaal ontwikkelde IT-applicaties: voldoen aan de kaders, of stoppen

FIGUUR 12 | Score toetsing voortgang omgaan met lokaal ontwikkelde applicaties

Waar gaat het om?

Lokaal ontwikkelde applicaties zijn applicaties die oorspronkelijk zijn ontwikkeld buiten de reguliere IV-voortbrengingsprocessen van de Belastingdienst.[25] Dat betekent dat deze applicaties onder andere op het gebied van privacy en informatiebeveiliging niet altijd voldoen aan de (wettelijke) normen, zoals de AVG en Wpg en de beveiligingseisen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daardoor brengt het bestaan en gebruik van lokaal ontwikkelde applicaties privacyrisico's met zich mee. Burgers lopen het risico dat de Belastingdienst onzorgvuldig met hun persoonsgegevens omgaat, bijvoorbeeld door gegevens langer te bewaren dan nodig, gegevens niet voldoende te beveiligen, verouderde gegevens niet te verwijderen of zelfs op basis van verouderde gegevens verkeerde beslissingen te nemen.

De AP heeft onderzoek gedaan naar de risico's van het gebruik van lokaal ontwikkelde applicaties bij de Belastingdienst. In januari 2026 heeft de AP de Belastingdienst per brief geïnformeerd over de bevindingen en conclusies. Ook heeft de AP de Belastingdienst opgedragen om verbetermaatregelen te nemen.[26]

Het aantal lokaal ontwikkelde applicaties waarin persoonsgegevens worden verwerkt, moet de Belastingdienst tot een minimum beperken. Ook moeten die applicaties voldoen aan de AVG. De AP verwacht dat er vastgesteld beleid is gericht op het terugdringen van lokaal ontwikkelde applicaties. Bovendien moet de Belastingdienst regie voeren op de uitvoering van dat beleid.

Toelichting score naleving

- Medio 2026 zijn er nog steeds veel lokaal ontwikkelde applicaties. Het aantal lokaal ontwikkelde applicaties waarin persoonsgegevens worden verwerkt en dat niet voldoet aan de AVG en beveiligingseisen, is dus nog niet tot een minimum beperkt. Dat leidt tot privacyrisico's.
- Er is nog geen centraal en systematisch overzicht van het aantal en de aard van de lokaal ontwikkelde applicaties binnen de organisatie.

---

[25] De Belastingdienst onderscheidt hierin twee soorten applicaties: 'lokaal ontwikkelde applicaties' en 'robuuste tijdelijke voorzieningen'. Het voornaamste onderscheid is dat robuuste tijdelijke voorzieningen onder beheer zijn gebracht bij de directie Informatievoorziening. Waar we in deze rapportage spreken over lokaal ontwikkelde applicaties, doelen we ook op robuuste tijdelijke voorzieningen.

[26] Zie: Brief Belastingdienst lokaal ontwikkelde applicaties (12 januari 2026).

- De AP concludeerde in de brief van januari 2026 dat de Belastingdienst onvoldoende stuurde op het laten voldoen van lokaal ontwikkelde applicaties aan de eisen van wet- en regelgeving. Ook concludeerde de AP dat eenduidig, richtinggevend beleid ontbrak, net als een toereikende regie. Medio 2026 ziet de AP dat de Belastingdienst beleid heeft ontwikkeld voor lokaal ontwikkelde applicaties. Hierin staat een verbod op lokaal ontwikkelde applicaties die persoonsgegevens verwerken of bedrijfskritisch zijn. In dit beleid is ook een eenduidige definitie opgenomen van het begrip 'lokaal ontwikkelde applicatie'.
- De directie Informatievoorziening en Databeheersing (IV&D) neemt de regie op de uitvoering van dit beleid met het project 'Lokaal ontwikkelde applicaties' en de bijbehorende doelstellingen.

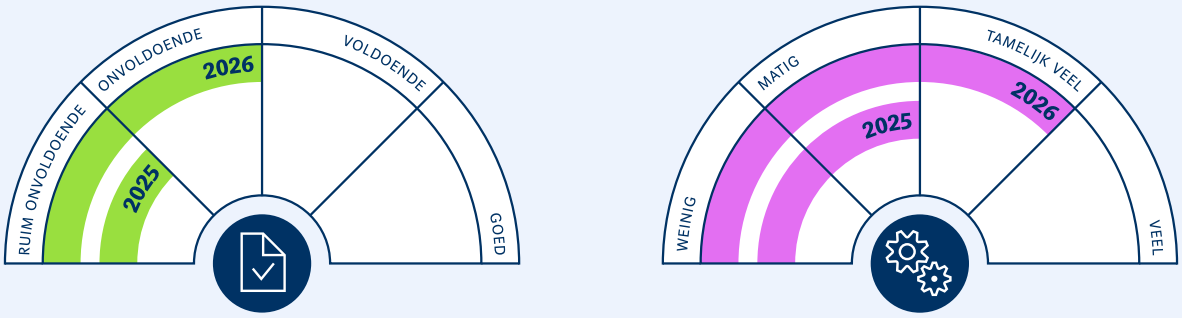
Toelichting score slagkracht

- De AP heeft de Belastingdienst in de brief van 12 januari 2026 aanbevolen vier noodzakelijke maatregelen te nemen: (1) toets lokaal ontwikkelde applicaties aan de AVG en BIO, (2) versterk de regie op lokaal ontwikkelde applicaties, (3) stel een plan op om lokaal ontwikkelde applicaties uit te faseren, (4) beperk de mogelijkheden om gegevens te leveren uit bestaande bronsystemen aan lokaal ontwikkelde applicaties.
- Om de aanbevelingen van de AP te implementeren, is de Belastingdienst het project 'Lokaal ontwikkelde applicaties' begonnen. Daarmee is een goede start gemaakt om dit probleem aan te pakken.
- De Belastingdienst heeft een vastgesteld plan, met een concreet tijdpad erin, en is gestart met de uitvoering.
- De Belastingdienst zet stappen om in het eerste kwartaal van 2027 een centraal overzicht te hebben van alle lokaal ontwikkelde applicaties[27] en de exportfuncties die het ontstaan van deze applicaties mogelijk maken. In aanvulling daarop worden ook maatregelen bedacht om nieuw ontstane lokaal ontwikkelde applicaties vroegtijdig te detecteren en zo noodzakelijke actie te kunnen ondernemen.
- Gedurende 2027 wordt geïnventariseerd welke wijzigingen noodzakelijk zijn om lokaal ontwikkelde applicaties en exportfuncties te laten voldoen aan de AVG en de BIO.
- De Belastingdienst wil in het vierde kwartaal van 2027 de noodzakelijke wijzigingen hebben afgerond om de lokaal ontwikkelde applicaties te laten voldoen aan de AVG en de BIO. Alle overige wijzigingen, die los staan van de AVG en de BIO, zijn gepland voor afronding in het vierde kwartaal van 2029.

[27] Lokaal ontwikkelde applicaties binnen de scope van het project. Alle lokaal ontwikkelde applicaties waarin persoonsgegevens worden verwerkt, vallen binnen deze scope.

13. Onrechtmatige systemen: stopzetten KTA en Informatiesjabloon

FIGUUR 13 | Score toetsing voortgang stopzetten van KTA en Informatiesjabloon

Waar gaat het om?

In de zomer van 2025 concludeerde de AP na onderzoek dat de Belastingdienst op korte termijn aanpassingen moest doorvoeren in vijf systemen, om de tekortkomingen in de bescherming van persoonsgegevens op te lossen.[28] Het ging om de systemen Informatiesjabloon, Klant Toezicht Applicatie (KTA), Gruff, Invorderings Hulp Programma (IHP) en Inforay Selectie Module OB (SMOB). Deze systemen waren vergelijkbaar met het Risico Analyse Model (RAM). Bij twee systemen, Informatiesjabloon en KTA, was de conclusie dat de Belastingdienst deze zo snel mogelijk buiten gebruik moest stellen, omdat de privacy-risico's bij deze systemen onevenredig groot waren. De Belastingdienst heeft op verzoek van de AP voor elk van deze twee systemen een plan van aanpak opgesteld om de systemen uit te faseren. De AP monitort de uitvoering van deze plannen van aanpak.

De AP toetst in hoeverre de Belastingdienst de geconstateerde risico's voor burgers vermindert door spoedig de noodzakelijke maatregelen te treffen. Ook toetst de AP in hoeverre de Belastingdienst de opdrachten van de AP voortvarend oppakt. Tot slot is de AP van plan om eind van dit jaar te onderzoeken of de risico's voor burgers bij het gebruik van KTA dusdanig zijn verminderd dat de AP kan instemmen met stopzetten van het systeem per medio 2028.[29]

Toelichting score naleving

- Informatiesjabloon is op dit moment nog steeds in gebruik. De eerder geconstateerde tekortkomingen bestaan nog steeds. Met Informatiesjabloon kunnen medewerkers van de Belastingdienst persoonsgegevens van burgers en ondernemers ontvangen in Excel. Zo komen nog steeds zeer veel persoonsgegevens buiten de beveiligde systemen van de Belastingdienst terecht, waarna de controle erop kwijt is.
- Ook KTA is op dit moment nog steeds in gebruik. Het grootste probleem van dit systeem is dat het veel medewerkers van de Belastingdienst toegang geeft tot meer persoonsgegevens dan ze voor hun werk nodig hebben. Dat komt omdat er geen autorisatie-rollen zijn ingeregeld.
- Wel zijn de inbreuken op de rechten van burgers en ondernemers afgenomen. De twee systemen worden namelijk minder gebruikt en daarnaast heeft de Belastingdienst inmiddels belangrijke risico-beperkende maatregelen genomen.

---

[28] Zie: Brief over onderzoek naar RAM en vergelijkbare systemen (9 juli 2025).

[29] Zie: Brief AP over uitfaseren Belastingdienst-systemen Informatiesjabloon en KTA (17 november 2025).

- Het aantal autorisaties voor toegang tot KTA is verlaagd van 18.000 naar 11.000. Dat is een stap in de goede richting, maar het gaat nog steeds om een fors aantal medewerkers. In 2024 vroegen ongeveer tweehonderd medewerkers persoonsgegevens op via Informatiesjabloon. De laatste zes maanden waren dit er dertig.
- Een belangrijke risicobeperkende maatregel voor zowel KTA als Informatiesjabloon is de invoering van een beginscherm met velden die medewerkers moeten invullen voordat zij toegang tot persoonsgegevens krijgen. Zij moeten opgeven van wie zij persoonsgegevens willen inzien/ontvangen, voor welk doel of welke werkzaamheid dit is en waarom het noodzakelijk is voor dat doel of die werkzaamheid. Bij Informatiesjabloon wordt deze informatie eerst beoordeeld door een privacyfunctionaris, die akkoord moet geven. Bij KTA wordt deze informatie niet vooraf beoordeeld, maar wordt deze achteraf gebruikt bij het monitoren van toegang en van logging.

Toelichting score slagkracht

- De Belastingdienst onderneemt voortvarend en planmatig acties, die naar verwachting op de met de AP afgesproken datum leiden tot stopzetten van de systemen.
- De Belastingdienst heeft voor zowel KTA als Informatiesjabloon een projectteam ingesteld om de uitfasering te realiseren. De projectteams hebben een plan opgesteld om het systeem op de afgesproken datum te stoppen. De directeuren die dit aangaat zijn actief hierbij betrokken.
- De Belastingdienst houdt de AP periodiek op de hoogte van de uitfasering van de systemen en het treffen van de noodzakelijke risicobeperkende maatregelen, die van belang zijn zolang de systemen nog in de lucht zijn. De vragen die de AP stelt over de rapportage worden tijdig en nauwkeurig beantwoord.
- In de laatste voortgangsrapportage van de Belastingdienst aan de AP staat dat de uitfasering van beide systemen is vertraagd, met name door een tekort aan beschikbaar IT-personeel. Voor KTA is er een taskforce ingesteld om de oorzaken nader te analyseren en passende beheersmaatregelen te treffen. De Belastingdienst verwacht dat de vertraging geen impact heeft op de eerder toegezegde einddatums waarop beide systemen stoppen.
- De AP heeft de Belastingdienst de opdracht gegeven om de processen van privacy by design zo aan te passen dat bij toekomstige systemen het verwerken van seksuele gerichtheid wordt uitgesloten. Door het combineren in een applicatie van verschillende persoonsgegevens, zoals huwelijk en geslacht, is dit bijzondere persoonsgegeven soms afleidbaar. De AP verwacht een proactievere aanpak en regelmatige terugkoppeling over de voortgang van deze opdracht.

14. Bevindingen lopende projecten

In dit hoofdstuk staan bevindingen die de AP heeft opgedaan in lopende projecten. Deze projecten bevinden zich nog in de uitvoeringsfase. Omdat de AP de projecten nog niet heeft afgerond, zijn er geen scores voor naleving en slagkracht. Wel worden eerste uitkomsten gepresenteerd.

Gegevensdeling: alleen met een grondslag en niet meer dan nodig

De Belastingdienst wisselt met andere organisaties persoonsgegevens uit van burgers en ondernemers. Bijvoorbeeld met het UWV en gemeenten.
De Belastingdienst deelt ook persoonsgegevens binnen samenwerkingsverbanden waarvan de Belastingdienst deel uitmaakt, zoals de Regionale Informatie- en Expertise-centra (RIEC's). De Belastingdienst wisselt verder persoonsgegevens uit met de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD), die onderdeel is van de organisatie van de Belastingdienst, en de Dienst Toeslagen.

De AP toetst of het verstrekken of ter beschikking stellen van persoonsgegevens door de Belastingdienst aan andere organisaties rechtmatig is en voldoet aan het beginsel van minimale gegevensverwerking. Dit is belangrijk omdat de Belastingdienst zeer veel persoonsgegevens verzamelt én deelt met andere organisaties. Daarvoor moet een grondslag zijn. Bovendien horen burgers te weten waar de gegevens allemaal heen gaan.

Eerste bevindingen

- De AP constateert dat er binnen de Belastingdienst geen systematisch overzicht bestaat van de persoonsgegevens die worden uitgewisseld met andere organisaties.
- De kaderstellende directie IV&D van de Belastingdienst is verantwoordelijk voor het gegevensdelingsbeleid binnen de Belastingdienst (opstellen, beheren en monitoren van de uitvoering). Deze verantwoordelijkheid wordt op dit moment nog beperkt ingevuld.
- Het kabinet besloot in januari 2020 om de organisatie-onderdelen Toeslagen en Douane te ontvlechten van de rest van de Belastingdienst. Eerder waren Toeslagen en Douane een directie binnen de Belastingdienst. Er wordt gewerkt aan het vormgeven van plannen om een goed overzicht te gaan krijgen van de persoons-gegevens die worden uitgewisseld en aan plannen voor een uiteindelijke technische splitsing.
- Ook voor de uitwisseling van persoonsgegevens van burgers en ondernemers tussen de organisatorische onderdelen van het ministerie van Financiën (Dienst Toeslagen, Douane, Belastingdienst, het kerndepartement etc.) moet een grondslag bestaan. Uit de gesprekken die de AP voert met bijvoorbeeld de directie IV&D blijkt dat een deel van de medewerkers van de Belastingdienst ten onrechte het beeld lijkt te hebben dat persoonsgegevens vrij uitgewisseld mogen worden tussen deze organisatieonderdelen onderling en met het kerndepartement. De redenering dat persoonsgegevens vrij gedeeld zouden mogen worden omdat de gegevensdeling plaatsvindt binnen dezelfde verwerkingsverantwoordelijke, namelijk de minister van Financiën, is juridisch onjuist.
- De Belastingdienst deelt de persoonsgegevens van belastingplichtigen met deze andere organisatie-onderdelen van het ministerie van Financiën voornamelijk door deze onderdelen toegang te geven tot de applicaties waarin deze persoonsgegevens worden verwerkt. Het kost de AP veel moeite om boven water te krijgen om welke applicaties het gaat en welke persoonsgegevens zo worden uitgewisseld. Ook uit het verwerkingsregister blijkt niet om welke persoonsgegevens het gaat.

Persoonsgegevens over nationaliteit en afkomst: acties tegen institutioneel racisme

In 2022 constateerde de toenmalige staatssecretaris van Financiën dat er bij de Belastingdienst en Toeslagen sprake was van institutioneel racisme, onder meer omdat informatie over nationaliteit werd gebruikt als indicator voor fraude en reden voor extra controle. Op dat moment liep ook al het verbetertraject Herstellen, Verbeteren,

Borgen (HVB). Dit traject werd ingesteld naar aanleiding van de bevindingen van KPMG over de Fraude Signalering Voorziening (FSV).

De AVG richt zich onder meer op het beschermen van fundamentele rechten en vrijheden van burgers, waaronder het recht op non-discriminatie. Dit is ook een van de fundamentele waarden waarvanuit de AP werkt: signaleren en zichtbaar maken waar gelijke behandeling gevaar loopt bij de verwerking van persoonsgegevens van burgers. De AP gaat daarom na in hoeverre en hoe de Belastingdienst (voorgenomen) acties en maatregelen heeft uitgevoerd en geborgd die gaan over het verwerken van nationaliteit en andere gegevens over afkomst.

Eerste bevindingen

- Uit gesprekken die de AP voert bij de Belastingdienst, komt naar voren dat de uitspraak van de bewindspersoon in 2022 over institutioneel racisme veel stof deed opwaaien binnen de Belastingdienst. Het onderwerp bespreekbaar maken was een lastige taak vanwege weerstand bij een groot deel van de organisatie.
- Er zijn signalen dat dit onderwerp nog steeds gevoelig ligt, al zijn er ook belangrijke stappen gezet om interne gesprekken over dit onderwerp op gang te krijgen.
- Naar aanleiding van de Kamerbrief uit 2022 is de leerlijn 'Inzicht in eigen vooroordeel' opgezet. Die bestaat uit respectievelijk kick-offsessies voor alle leidinggevenden, de e-learning 'Vooroordelen Voorbij', en teamdialogen binnen alle teams. De leerlijn is uitgezet binnen de hele Belastingdienst en onder centrale regie.
- De e-learning 'Vooroordelen Voorbij' is inhoudelijk vormgegeven in samenwerking met het College voor de Rechten van de Mens. Deze e-learning vormt een vast onderdeel van verschillende cursussen die nieuwe medewerkers moeten volgen als onderdeel van hun onboarding.
- In de e-learning wordt op een paar momenten expliciet de link gelegd met gegevensbescherming. Zo is er een verwijzing naar hoe stereotypen mogelijk doorwerken in risicoprofielen, regels en werkinstructies, en worden er praktische tips en (externe) bronnen gedeeld voor medewerkers die veel met data werken.
- De AP merkt dat het de Belastingdienst de nodige moeite kost om de juiste informatie te achterhalen en aan te leveren over technische en organisatorische maatregelen die zijn genomen bij de verwerking van gegevens over afkomst.

Cultuur en gedrag: handelingsverlegenheid ombuigen en problemen boven tafel krijgen

De organisatiecultuur en het bewustzijn van medewerkers en management zijn belangrijk bij de bescherming van persoonsgegevens. Het is belangrijk dat een organisatie voldoet aan de wettelijke eisen van de AVG, maar dat er ook voldoende kennis aanwezig is binnen de organisatie over de bedoeling en het belang van de wet. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende organisatorische voorzieningen zijn om misstanden te voorkomen en vragen en onzekerheden over de AVG te beantwoorden. Tot slot is het van belang om een expliciete koppeling te maken met waarden als rechtsstatelijkheid en vakmanschap, en het voorkomen van discriminatie en willekeur. Privacy en deze andere onderwerpen zijn namelijk logisch met elkaar verbonden. Hierdoor borgt de organisatie dat medewerkers het belang van gegevensbescherming betrekken als zij beslissingen nemen over burgers.

Eerste bevindingen

- Uit de gesprekken die de AP voert met bijvoorbeeld de vaktechnische lijn AVG/Privacy, blijkt dat er nog steeds signalen zijn dat een deel van de medewerkers van de Belastingdienst in het primaire proces het lastig vindt dat iets niet meer mag – of juist moet – vanwege de AVG. Zo zijn er signalen dat er onder sommige medewerkers veel weerstand is tegen het voorscherm in de applicatie KTA, met velden die zij moeten invullen voordat zij toegang tot persoonsgegevens krijgen.
- Er zijn echter ook signalen uit bijvoorbeeld de gesprekken met regiodirecteuren en unitdirecteuren en met de vaktechnische lijn AVG/Privacy dat de handelingsverlegenheid en/of angst om fouten te maken onder medewerkers in het primaire proces afneemt door ondersteuning van de vaktechnische lijn, in het bijzonder de vaktechnisch adviseurs op de werkvloer.
- Het beeld dat de AP krijgt van (bewustwordings) activiteiten is wisselend. Soms ligt de kennisoverdracht nog op het niveau van de basisbeginselen van de AVG. In andere gevallen wordt al de koppeling gemaakt met fundamentele rechten en publieke waarden (zoals privacy als grondrecht, non-discriminatie en ambtelijk vakmanschap).
- De vaktechnische lijn AVG/Privacy heeft de verantwoordelijkheid gekregen om de bewustwording van gegevensbescherming op de kantoren en in de teams te vergroten en heeft dit hoog op de agenda staan. Dit is een grote opgave, maar er komt wel vaart in.

Andere organisatieonderdelen die zich inzetten voor cultuur en bewustwording, hebben het onderwerp gegevensbescherming niet zo expliciet op de agenda staan. Dit is wel van belang om het onderwerp zo breed mogelijk (breder dan juridisch) in de organisatie in te bedden.

- Uit de gesprekken die de AP gevoerd heeft met regiodirecteuren en unitdirecteuren, blijkt dat zij de brieven en guidance documenten die de AP heeft opgesteld in het kader van het geïntensiveerde toezicht niet altijd kennen. Zij kunnen daardoor geen goede rol vervullen bij het vertalen van de toezichtbevindingen naar de werkvloer, waaronder belastinginspecteurs.
- We constateren dat de kaderstellende directie IV&D voortvarend werkt aan het treffen van de noodzakelijke verbeteringen op diverse terreinen.

Bijlage 1: Toelichting op de meting

De AP meet de voortgang met twee indicatoren:
- naleving (van de privacywetgeving);
- slagkracht (en de status van de oplossing).

Peildatum voor de meting is augustus 2026.

Naleving

De AP onderscheidt vier 4 niveaus.

Niveau 4 (goede AVG/Wpg-naleving)

- De Belastingdienst heeft toereikende maatregelen getroffen om schending van de grondrechten van mensen te voorkomen of te beperken waar nodig, en te garanderen dat de Belastingdienst alle wettelijke verplichtingen nakomt. Er is nauwelijks ruimte voor verbetering.
- De naleving is duurzaam geborgd.
- De processen en werkafspraken voor dit deel-onderwerp zijn volledig in lijn met de AVG/Wpg.
- De Belastingdienst werkt feitelijk conform de AVG/Wpg.

Niveau 3 (voldoende AVG/Wpg-naleving)

- Hoewel er op enkele punten ruimte is voor verbetering, is de basis goed op orde. Er zijn echter nog hiaten. Er bestaat een klein risico op schending van de grondrechten van mensen, maar er zijn over het algemeen voldoende maatregelen getroffen om het risico te beperken. De borging van duurzame naleving heeft nog wel versterking nodig.
- De Belastingdienst komt de verplichtingen uit de AVG/Wpg redelijk goed na.
- De processen en werkafspraken voor dit deel-onderwerp zijn grotendeels in lijn met de AVG/Wpg.
- Niet alleen staan de procedures over het algemeen goed op papier, maar ook in de praktijk wordt de AVG/Wpg grotendeels gevolgd.

Niveau 2 (onvoldoende AVG/Wpg-naleving)

- Er bestaat een serieus risico op schending van de grondrechten van mensen. Er zijn niet genoeg maatregelen getroffen om dat risico te beperken.
- De Belastingdienst komt de wettelijke verplichtingen uit de AVG/Wpg niet goed na. Ook onvoldoende regie kan een reden zijn voor de score 'onvoldoende naleving'.[30] Regie is nodig om verbeteringen door te voeren, maar ook om ervoor te zorgen dat een eenmaal bereikt (beter/goed) nalevingsniveau blijvend is. Duurzame naleving is nog niet geborgd.
- De processen en werkafspraken kennen belangrijke gebreken. Op meerdere punten zijn de werkprocessen niet in lijn met de AVG/Wpg.
- Van onvoldoende naleving is ook sprake als er weliswaar processen of werkafspraken zijn, maar deze procedures in de praktijk vaak niet worden gevolgd. Daardoor leeft de Belastingdienst de AVG/Wpg in de praktijk niet na, ondanks dat er procedures zijn.

Niveau 1 (ruim onvoldoende AVG/Wpg-naleving)

- Er bestaat een groot risico op schending van de grondrechten van mensen. De Belastingdienst komt de verplichtingen uit de AVG/Wpg niet na. Regie ontbreekt.
- De processen en werkafspraken voor dit deel-onderwerp zijn zeer ondermaats. Op veel punten zijn de werkprocessen aantoonbaar niet in lijn met de AVG/Wpg.
- Van ruim onvoldoende naleving is ook sprake als de Belastingdienst de AVG/Wpg in de praktijk structureel niet volgt.

[30] Volgens de AVG moet een organisatie passende en effectieve maatregelen nemen en aantonen daarmee (duurzaam) aan de privacyregels te voldoen (artikel 24 van de AVG).

Slagkracht

Scoort een deelonderwerp (nog) onvoldoende of ruim onvoldoende op de metingsvariabele 'naleving'? Dan toetst de AP de slagkracht van de Belastingdienst om deze gebrekkige compliance op te lossen. De mate van slagkracht zegt iets over de slagvaardigheid of capaciteit en bereidheid om problemen aan te pakken. Hiervoor kijkt de AP naar besluitvaardigheid en de voortgang die gemaakt wordt. Daarnaast betrekt de AP hierbij informatie over toegewezen middelen, beschikbare mensen en tijd (meer/minder), voor zover zulke informatie beschikbaar is.

Om de indeling te maken in vier niveaus, gebruikt de AP de volgende criteria:

- Er is een plan voor het verbetertraject/een verbeterplan. De omvang en gedetailleerdheid van het plan staan in verhouding tot de complexiteit van de benodigde verbetering en de aard van de benodigde verandering.
- De Belastingdienst heeft het verbeterplan vastgesteld of doet dit binnen 2 maanden. Het gaat om regie/besluitvorming op het juiste niveau, zodat de Belastingdienst de benodigde actie onderneemt.
- De Belastingdienst voert het plan uit.
- Het plan is veelomvattend. Bij adequate uitvoering treedt de gewenste verbetering op binnen 1 jaar/ binnen 1-4 jaar/ later dan na 4 jaar.

De aard van de benodigde verandering kan een fasegewijze aanpak vereisen. Ook kan de verandering meer 'agile' worden aangepakt. Verder kan een procesgerichte benadering voor de noodzakelijke verandering zijn opgezet. Wanneer een omgeving niet statisch is, maar dynamisch, kan zo'n procesgerichte benadering beter toepasbaar zijn dan een projectgerichte benadering. Heeft de Belastingdienst hier nadrukkelijk voor gekozen bijvoorbeeld omdat dan een snellere of betere oplossing mogelijk is? Dan houdt de AP hier rekening mee bij het toekennen van scores.

Niveau 4 (veel slagkracht)

- De Belastingdienst voert een vastgesteld en veelomvattend plan uit. EN
- Bij adequate uitvoering treedt de benodigde verbetering op binnen 1 jaar.

Niveau 3 (tamelijk veel)

- De Belastingdienst voert een vastgesteld en veelomvattend plan uit. EN
- Bij adequate uitvoering treedt de benodigde verbetering op, maar het duurt nog 1-4 jaar voordat het zover is.

Niveau 2 (matige slagkracht)

- Er is een verbeterplan. De Belastingdienst heeft het verbeterplan vastgesteld of doet dit binnen 2 maanden. De uitvoering van het plan is nog niet gestart. OF
- De Belastingdienst voert acties uit, maar die raken niet alle knelpunten die de AP benoemde. OF
- De Belastingdienst heeft een veelomvattend plan of een deelplan. Bij adequate uitvoering treedt de benodigde verbetering op, maar het duurt nog langer dan 4 jaar voordat het zover is.

Niveau 1 (weinig slagkracht)

- De Belastingdienst is bezig met een plan, maar het duurt nog langer dan 2 maanden om het plan vast te stellen. OF
- De Belastingdienst heeft nog geen stappen of maatregelen genomen om het probleem op te lossen. EN/OF
- Er is geen of onvoldoende inzicht in het probleem, de oorzaken van het probleem of de oplossing.

Bijlage 2: Lijst van afkortingen

Afkorting	Omschrijving
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BSN	Burgerservicenummer
BZB	Directie buitengewone zaken blauw
CDO	Chief Data Officer
CPO	Chief Privacy Officer
DPIA	Data protection impact assessment
FG	Functionaris voor gegevensbescherming
FIOD	Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst
FJZ	Fiscale en Juridische Zaken
FSV	Fraude Signalering Voorziening
HVB	Herstellen, verbeteren, borgen
IBTD	Inspectie belastingen, toeslagen en douane
IV&D	Directie Informatievoorziening en Databeheersing
IT	Informatietechnologie
KTA	Klant Toezicht Applicatie
OB	Omzetbelasting
PFMI	Programma Fiscale Meldingen en Informatiestromen
RAM	Risico Analyse Model
RDE	Ruwe Data Excel
RIEC	Regionale Informatie en Expertise Centra
SMOB	Inforay Selectie Module OB
Wpg	Wet politiegegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens is de onafhankelijke toezichthouder die burgers beschermt in een digitale wereld.

Autoriteit Persoonsgegevens
Postbus 93374
2509 AJ Den Haag

autoriteitpersoonsgegevens.nl